

Za volitve delavskih svetov je vse pripravljeno. V prihodnjih dneh bodo naši delovski kolektivni volili delavske svete. S tem bodo prevzemali podjetja in tovarne v svoje roke in v svojo last. Dostojno so v vseh tovarnah in podjetjih na dolgo in široko razpravljali o odločitvi o upravljanju podjetij po delovnih kolektivih, ga z navdušenjem odobraval in se dogovarjali za kandidate in člane upravnih odborov. Po vseh podjetjih so že izbrali najzavlednejše, najbolj predane in najboljše delavce ter jih predlagali kot kandidate. Z zborovanj so delavci posiljali najvišjim predstavnikom oblasti in Partije ter sindikatov pozdravne resolucije, v katerih so izražali pripravljenost, da sprovedejo odlok v življenje in dajali garancije, da bodo dobro upravljali svoja podjetja ter dvigali proizvodnjo. Z izvolitvijo delavskih svetov bo tudi pri nas uresničeno geslo 'Tovarne delavcem, ki ga je doslej uresničil edinole delavski razred v socialistični Jugoslaviji.

PREGLED MEDNARODNIH POLITIČNIH DOGODKOV

V ponedeljek, 5. marca, so se v Parizu sestali na konferenci namestniki zunanjih ministrov štirih velesil, in sicer Združenih držav Amerike, Velike Britanije, Francije in Sov. zveze. To je najvažnejši politični dogodek zadnjega časa, če upoštevamo, v kakšnem napetem položaju se nahaja trenutno svet. To pa vse zaradi nesporazumov med velikimi silami, oziroma, če hočemo točno povedati, zaradi neurejenih poveljnih razmer med Sovjetsko zvezo in zapadnimi velesilami, katerim načeljujejo Združene države Amerike.

Vsem je znano, da se zaradi imperialistične in hegemonistične politike Združenih držav Amerike na eni strani in Sovjetske zveze na drugi strani, niso mogli urediti najbolj pereča vprašanja v svetu, ki so nastala kot posledica zadnje svetovne vojne. Preteklo je že pet let od zadnje svetovne vojne, na do sedaj še niso bile sklenjene niti omejene pogodbe niti z Nemčijo niti z Japonsko, da ne govorimo o drugih vprašanjih, ki so s tem tesno povezane.

Nasprotno, napetost med velesilami, odnosi med zapadnimi in vzhodnimi kolektivni je vse bolj naraščala, kar je privedlo tudi do vojne na Koreji, ki niti ni pretrgala v nov svetovni konflikt, posebno odkar je vmes posegla Ljudska republika Kitajska. Korejski konflikt je še bolj odmaknil na poznejši čas sklenitve mirovnih pogodb in je sploh kazalo, da bo taksi-

trajalo zelo dolgo in potrebno je bilo nešteto diplomatskih naporov, preden je do sestanka sploh prišlo. Toda že sam sestank vpliva mirujočemu človeštvu, da bodo velesile raje pristopile k mirni rešitvi mednarodnih sporov, kakor pa da bi se zatekale k oboroženemu spopadu, kar pa ne bi prineslo nobenemu koristni, ampak bi privedlo človeštvo v še hušjo katastrofo, kot zadnja vojna.

Upamo, da bo prevladal zdrav razum in pravilno gledanje na razpoloženje velesil, ker na svetu ne živijo samo štiri velesile, ki bi se morale po milijonih ljudi zaradi usoda stotine milijonov ljudi, ki trajajo vlogo v mednarodnem življenju.

Toliko o pariški konferenci, katero bomo obravnavali bolj podrobno v eni izmed naših prihodnjih števil, ker se je konferenca prav za prav šele začela in še ni pokazala rezultatov.

V raznih evropskih državah pa še vedno trajajo krize vlad, razen novejnih in gospodarskih kriz, ki so v nekaterih državah zelo resne. V Franciji vladna kriza, ki je nastala zaradi volivne reforme še vedno ni rešena. Parlament je odbil namreč vladni zakonski predlog o volivni reformi, ker si je vlada s tem hotela zagotoviti vlogo pri prihodnjih volitvah, ki bi morale biti najkasneje v oktobru mesecu. Dostojni in uspešno se nobenemu sestavi nove vlade, čeprav je predsednik republike za to popustil za štiri dni francoske politike.

Anglija tudi prevzima neke vrste krizo zaradi belezni zunanjega ministra Bevana. Njegove poste je v tem času vršil predsednik vlade Attlee. Številni senatorji in poslanci vseh treh angleških važnejših strank zahtevajo odstop Bevana, a zunanji minister naj bi postal Attlee, ker je za Anglijo v sedanjem trenutku važno, da ima na tem položaju človeka iz zdravga moza.

Italiji je tudi pretela vladna kriza in se je predsednik De Gasperi košil je pri glasovanju o oborožitvi, ki se je opozicija glasovanja vzdrla. Med komunističnimi državami pa prevzima najbolj burno čase Češka republika, kjer je prišlo do ukazu iz Sovjetske zveze do številnih aretacij najvidnejših članov Komunistične partije, kakor so bivši zunanji minister Clementis, dalje članice Politbiroja Svernova, Slings in drugih. Možno na sledijo izključitve iz članstva Partije. V kratkem bo tudi proces velike obsega, ki bo imel namreč prikriti namen načrta in obenem opravičiti znanjo politiko Sovjetske zveze, ki na vse načine izkorišča Češko-republika, zlasti njeno zelo razvito industrijo in gospodarstvo na splošno.

O razvoju v Češkoslovaški bomo poročali obširneje v prihodnjih številkih.

OPEKARNA NARDONE NEKDAJ IN DANES

PREVZEM OPEKARNE V UPRAVO DELAVCEV BO PRIZNANJE NJIHOVEMU DELU IN URESNIČENJE NJIHOVH TEŽENJ

KAKO JE BILO POD STARIM GOSPODARIEM

Opekarna Nardone v Izoli je stara. Delavec Novak pravi, da jo je gospod Nardone, doma iz Furlanije, postavil pred približno štiridesetimi leti. Furlanija ni mogla Nardoneju uresničiti teženj po dobičku in lepem življenju. V Izoli pa je našel primeren kraj — denar se mu stekal v žep. Spava je delavce za tedanje razmere dobro plačeval, toda pozneje so se morali delavci pogosto spoprijeti z gospodarjem, da jim je izplačal zaslužek. Nardone je ostal v Izoli do 1947. leta, takrat pa ga je burja odnesla v Trst. Ni maral popraviti glavnega stroja, delo je zastajalo, toda mlada oblast je potrebovala opeke, strešnikov in drugega, zato je hitro popravila stroj in proizvodnja se je nadaljevala.

PREJ SAMO NEKAJ STOTISOC OPEK NA LETO, LANI PA ŽE 2 MILIJONA 300 TISOC, LETO PA VEČ

Pred osvoboditvijo je opekarna delala dva do tri mesece v letu, kolikor, no je bilo pa popravljeno. Zidalo se je malo. Zdal pa opekarna nenehno proizvaja od konca marca do oktobra in celo novembra, če le vreme dopušta. Od predvojnega proizvodnje, ki je redkokdaj dosegla ali preselila milijon kosov, so lani preskočili na dva milijona tristošestdeset kosov opeke. Toda velika je razlika tudi od predlanskega leta, ko so proizvedli nekaj nad področni milijon kosov navadne opeke, strešnikov in votlakov. Če

stroji delajo pravilno in s polno paro, napravijo dnevno do 20 tisoč kosov, drugat pa od 10 do 15 tisoč.

Če so lani proizvedli 2 milijona tristošestdeset, si letno upajo še več. Na sindikalnem sestanku so se delavci domenili, da bodo zvišali proizvodnjo še za 100.000. Pravijo, da obljubijo manj, a naredijo raje več.

DELAVCI SO UPRAVLJALI BREZ DIREKTORJA

»Kaj pa hočemo z direktorjem? Znal je samo hoditi v banko, po kopravkih in na službenak potovanja. Za nas delavce se ni brigal. Redkokdaj mu je bilo mar naše delo, zelo poredekamo smo ga videli. Tako pravijo Babli Marjan, Pleur Alojzij, Novak Ivan, Bonin in ostali delavci.

Ko so ostali brez direktorja, so delavci enoglasno izvolili in predlagali Babla Marjana, da ga nadomestuje. Marjan je navaden delavec iz Medljana pri Kortah in se spozna pri delu. Delavci so z njim zadovoljni. Prej so opekarniške poslovne zadeve upravljali trije ljudje, zdaj pa jih sam zmo. Re delavci zdaj, kako je treba delati. Na sestankih in na delu sklepa, kaj je tovarni in delavcem potrebnega.

DELAVCI SO POPRAVILI DIREKTORJEVO NAPAKO!

Lani si je direktor Završnik zamislil novo vrsto opeke. Hotel je uporabiti zmlate premogovne odpadke in jih zmešati z ilovico. Delavci so se temu upirali, ker so vedeli, da bo iz te mešanice le škoda. Toda direktor se ni uklonil. Takrat, ko so se zidari začeli pritoževati, da se opeka kaj hitro lomi, so delavci opustili tak način proizvodnje.

KAKSNA BO LETOSNJA OPEKA

Dvanajst kopačev, ki je delalo pozimi, je za to leto pripravilo velik kup prvovrstne ilovice. Novak pravi, da je letošnja ilovica bolj čista, zato bo tudi opeka boljša. Ne smemo pustiti kamenčkov v nji. Dokazati moramo, da letos, ko sami upravljamo opekarno, znamo tudi izboljšati proizvodnjo tso pravilo kopači. Skupine, ki konjajo ilovico, kar tekmujejo med seboj. So dnevi, ko nakopljajo tudi po pet vagonovk ilovice nad normo. Toda, so tudi dnevi, ko v rudnikih dežuje in takrat ne morejo kopači, ampak delajo manj važna dela v opekarni. Med delom se radi pogovorijo in Novak nam je se povedal, da ni, ma smisla govoriti o njihovem delu. »Delamo, da nakopljamo za poljeje delovno ilovico in da zaslužimo. Danes je naš zaslužek še tesneje povezan s tovarno, kot kdaj koli poprej! Tovarna je naša last in zato je razumljivo, da delamo s poznamom. Čimveč bo imela skupnost, temveč bo imel tudi posameznik tako je dodal.

KIJE SO TEŽAVE IN NAPAKE

Od časa do časa, se neke nekatere težave in je treba popraviti. To pa niso bistvene težave. Stari in slabi stroji so krivi manjšatega izgublje, nega dena. Popravilo se jim je z obnovo izlobovalnega stroja. Poslali so ga v Ljvano in v nekaj dnevih bo že popravljeno. Izlobovalni stroj je star, kakor vsa opekarna, če ne še več, kar se pozna na kakovosti. Največ pa jim nagaja motor, ki vlačil vagončke iz rudnika. Imajo pet enakih vagončev, manjkajo pa mu nekateri deli. Ubla, da bodo tudi te dele dobili.

Ko delavci konjajo ilovico, morajo odstraniti precej debelo vrhnjo plast zemlje, in tako gre v nič tretjina. Ubla, da bodo tudi te dele dobili. Po delovnih dnevi, na sindikalnem sestanku so ugotovili, da se da tudi pri tem nekaj ukreniti. Poslali so Babla Marjana na cestno bazo v Koper, da jim izpostuje za nekaj časa cestni bager. Cestna baza je privedla in v kratkem dobijo tudi bager. Manjka pa jim še drobilce. Potreben jim je, če hočejo, da bo opeka boljša. Kljub rešenju čiščenja volijs kamnov, ostane v ilovici še veliko kamenčkov, ki škvarijo kvaliteto opeke, stroj pa bi jih zmel in bi bila opeka gosta in trda.

KAKO PA DELAVCI ŽIVJO?

Še kar dobro, če pomislimo, da redijo 30 prašičev in da imajo lastno ekonomijo z nekaj arji zemlje, na kateri pridelajo povrtine zase in krmo

BESEDA O NAŠEM ENOLETNEM PLANU V KMETIJSTVU

Neprestano dezerje v poslednjih mesecih je zelo neugodno vplivalo na kmetijska dela. Zakasnilo smo na splošno v vsakem pogledu. Čakajo nas še velike in težke naloge.

V vsaki kmetijski panogi smo si zadali določene naloge. Povsod stremimo je za enim ciljem — za dvigom proizvodnje. O količini in kakovosti pridelkov je odvisna življenska raven ne samo kmetu temveč vsega prebivalstva. Gospodarski plan stremi za tem, da zboljša položaj celotne naše skupnosti. V planu ni nobenih diktatorstov. Plan ne preduje nase zmožnosti, ki ko preračunamo ter si priznamo, mo določene naloge se moramo boriti, da jih ostranimo.

V naslednjih izvajanjih se bomo dotaknili vsake posamezne kmetijske panoge in jo prikazali v njeni pravi luči. Poskušeli bomo pri tem podati nekaj nasvetov in navodil, kako bi na dokladili zamujeno.

V poljedelstvu in vrtnarstvu nismo do sedaj uspeli pripraviti zemljiše za setev. Navadno so bile njive v teh mesecih pripravljene za setev zgodnjih kultur: poročnika, krompirja, paprike itd. Grah je bil navadno se posejan. Letos se čakamo, da preorgno njive in da jih posejemo. Mokre zemlje ne smemo orati. S tem bi napravili veliko napako. Uničili bi za več časa strukturo zemlje.

Kako stojimo s semenji in gnojili? Lahko rečemo, da smo leto popolnoma preskrbljeni z vsemi semeni, ostane le preč problem semenškega krompirja. Po naši krivdi bo moglo biti kmetijsko delo boljše. Tega bi bil lahko sami doma pridelali in bi se ostalo semena za prihodnje leto. Razširili moramo najbolj do nosen in enostaven način razmnoževanja čebule s saditvijo sadik. Na slabšem smo glede umetnih gnojil. Kmetijska gospodarstva bi morala storiti vse, kar je v njihovih močeh, da prispe superfosfat in amonijak. Nekaj teh gnojil je že prispelo ali te količine še ne krijejo potreb pomladanske setve.

V sadjarstvu in v vinogradništvu smo tudi zastali. Krivjo je predvsem neugodno vreme. Traktorji niso mogli orati mokre zemlje. Vendar bi z boljšo organizacijo že zgodaj v jeseni preteklega leta lahko zrgolitali več zemljišč. Posadili smo klub temu čez 1 milijon trt in to zadostuje za obnovo starih in izrpanih trt. Ne smemo se pa zadovoljiti le s temi uspehi. Slediti moramo vzoru nekaterih kmetijskih delovnih združenj, ki v tem pogledu prednjačijo pred privatnim sektorjem. Sadjarstva smo obnovili več kot preteklo leto. Nabavljeno jih je bilo n. pr. 50.000 divjak breskve. Te sadike so bile izročene razsadniku v Celgi in Kmetijski šoli za nadaljno vzgojo in epiljenje z zlahkimi sortami. Nabavljeno je bilo še 2000 cepilnih črešenj, 7000 breskve, 1500 kaktjev, 2500 divjih črešenj in več tisoč divjakov rešetke za preprečevanje črešenj. Premalo zanimanja je za divje črešnje, ki so odlična podlaga za visoko vzgojo krome. V spertimentalne namene je bilo nabavljenih nekaj tisoč cepilcev posebne sorte črešenj. Čim se vreme ustavi, moramo dokončati obrezovanje in povezavo trte. Mobilizirati moramo vsu delovno silo za okopavanje trt in sadnega drevoja.

Zelo ugodno vreme in blaga zima je dobro vplivala na razvoj bolezni in škodljivcev na sadnem drevoju. Zimaska akcija škropljenja ni uspela in zato moramo to nadomestiti s pomladanskim škropljenjem. Ne moremo se pritoževati, da nimamo na razpolago škropilj. Naše zadruge so dobro preskrbljene z vsemi škropilji in škropilnimi sredstvi.

Več pozornosti moramo posvetiti izboljšanju travnikov. Ne smemo opustiti brananja njiv in travnikov čim se vreme ustavi. Večletne izkušnje nas uče, kaj pomeni ostati brez krme v hlevu. Travnike moramo znojiti z dosedaj še ne dovolj izkoriščenimi gnojili — gnojilno in stranski. Nekele so se kmetje in vrtnarji potegovali za čiščenjem mestnih stranišč (tonje). Danes to ni več v modici. Pritožujemo se, da nam primanjkuje dušičnih umetnih gnojil, pri tem pa zametajamo dragoceno domača gnojila.

Dosti skrbi nam povzroča opadanje živinorode. »Kreme nik, govori kmet, ne učrepe pa nič, da to se stanje izboljša. Povečati moramo površino posejano s krmilnimi rastlinami. Premalo površine je posejane z deteljami in z lucerno. Brez silazne krme tudi ne bomo napredovali v živinorodstvu. Brez krme ni goveda in brez goveda ne bomo dvignili hektarskega denosov. Privedo torč do zaključka, da brez izboljšanja živinorode ni naprednega kmetijstva. Izboljšati moramo kvaliteto naše goveje pasme. Več kontrole bi bilo treba pri licenciranju la pri pripuščanju bikov. Pri manjkajoče nam še nekaj dobrih plemenških bikcev.

V Koper se je sestel mestni svet

Te dni se je v Koperu sestel mestni svet. Pomenili so se o delu, ki ga bodo opravili v tem letu. Pregledili so tudi delo prejšnjega leta in ugotovili, da so bila investicijska presegla za 20%, tako da je dosegel 46 milijonov 620 tisoč. Mestna statistika pa je ugotovila, da so v letu 1950. Kopačani pojedli 133.270 kg mesa, 745.000 kg kruha, 126.000 kg sladkorja, 93.000 kg maščob in 175.000 kg drugih jedil. Tekstilnih kart pa je bilo razdeljenih 25.000. Odprtih je bilo še nadaljnjih 16 trgovin.

Denarni obtok mesta Koper je znašal 79 milijonov 114.750 — din. Kmetijski plan je bil zaradi suše dosežen le 60%, vendar odkup sadja in zelenjave je bil 100%. Grozdja so odkupili 1.899.000

Pogled na opekarno Nardone

Velika predvolivna zborovanja v Ljudskih republikah FLRJ

Te dni se vršijo velika volivna zborovanja za volitve poslancev republik Ljudskih skupščin v vseh ljudskih republikah FLRJ.

V Beogradu so 4. marca govorili pred 200.000 poslušalci Moša Pijade, Koča Popovič, Sinja Stankovič.

Najprej je tovarni Moša Pijade govoril o mednarodnem položaju Jugoslavije. Poudaril je, da sta oblast in ljudstvo v Jugoslaviji eno, da morata biti eno, da bosta tudi ostala enotna. Pri nas, je nadaljeval Pijade, ni nobenega hujšanja proti drugim narodom. Čvrsteje kakor kdaj koli se naša država bori zanj za mir in v tem oziru je njena vloga zelo važna. Jugoslavija je zdaj država, ki ji napadalne sile najbolj groze. Značilno zanje je, da se ne oče pridružiti nobeni zvezi, nobeni pogodbi in sporazumu, kjer gre za zaščitne napadalne namere. To pa ne pomeni, da bi bili mi osamljeni.

Teza se Jugoslovanski narodi prav dobro zavedajo in so zato trdno navezani na svoje vodstvo. To so dokazali na številnih drugih volivnih zborovanjih.

Tig sredi Obrenovca je bil v nedeljo zjutraj ves okrašen s slikami tovarisa Tita in članov Politbiroja CK partije, na katerih je bilo napisano: »Pomenil smo, da imamo Partijo, ki KPJ, z mnogimi zastavami in transen se boji nobenih težav! Na trgu tega malega mesteca je bilo zbranih nad 20.000 ljudi, katerim je govoril sekretar Politbiroja CK KPJ in poslanski kandidat Aleksander Ranković. Govoril je o volitvah v prvo ljudsko skupščino LR Srbije pred štiri leti, ki so morale biti delo in priprave velike žrtve, da smo obnovili opustošeno domovino. Takrat je uživala Jugoslavija velik ugled tudi v državah, iz katerih se širi sedaj najgusnejša gonja proti njej. Narodi teh držav seveda še vedno goje do Jugoslavije in njenih narodov odkri-

tošeno prijateljstvo in ljubezen. Te njihova vodstva so kriva, da so se odnosi med Jugoslavijo in med temi državami sklenili.

Prav tako so velika zborovanja v vseh krajih LRS. V Murški Soboti je 4. marca govoril zbrani množici predsednik vlade LRS tov. M. Marinko, ki je med drugim dejal, da naj bodo volitve manifestacija naše odločnosti in napredne Jugoslavije.

Volitve v Ljudsko skupščino LRS bodo manifestacija za vse večji gospodarski razvoj in razmah, utrditev ljudske oblasti in razširjenje ljudske demokracije v Ljudski republiki Sloveniji in v Jugoslaviji. Te dni je bila objavljena kandidatska lista poslancev v ljudsko skupščino. V Sloveniji so po vseh okrajih predvolivna zborovanja, ki jih udeležujejo velike množice volivcev. Med najvažnejšimi talsimi zborovanji in bolj včerajšnje zborovanja v Ljubljani, na katerem je govoril podpredsednik Zveze vladne in zunanji minister Edvard Kardelj, ki je kandidiral v drugi volivni okoliš v tretjem rajonu. Obširneje o tem zborovanju bomo poročali v prihodnjih številkih.

ZIVILA ORGANIZACIJA »CARE« PRISPELA V JUGOSLAVIJO

Te dni je priplula v našo pristanišče ladja »Vrtovčak«, natovljena z darili, ki so jih v Združenih državah Amerike zbrale za Jugoslavijo organizacije CARE.

Izgubljena igra

svete španske inkvizicije, pri kateri so se učili pobozni voditelji tržasko-šovinističnega cesaropazpizma. Zaradi tega pa ne more biti iz današnje položaja drugega izhoda, kakor da zasedajo našo cono britansko ameriške žete kot uvod, da se ti slovenski in hrvaški kraji čimprej položijo v močohiti Italiji, ki pa ni ne velika, ne močohiti, marveč kumerna in izmognjena.

Da bo pa efekt čim večji so po-gradnili eno posebno brhino. Narodni so si pri nekem prijatelju, ki je sicer dopisnik nekoga ameriškega dnevnika v Trstu skrivno poročilo iz go-vojih krogov, za katere se pa ne ve, ali bi pripadali kakšni skupini v okupacijski vojaški upravi, a la Airey, ali irendističnem trobenčastem okrogu CLN, da je vse pripravljeno, da se poptegne nova pravilna meja med obema conama STO. Da, pravičnost bi po njihovih zamislih, izgledala ta, da bi britansko ameriška ali uo domače italijanska cona dobila nič manj kot vso obalo od Debelata rta do Navega grada, medtem ko bi naša cona — strmitne nad silno velikodušnostjo — prejevala dev skromni občini v tržaski okoliš z nekaj sto prebivalci. Seve,

da so se pri tem isti dobro obveščeni krogi (tako pobrigali za inšenciacijo neke konzulte, ki je postavljala začasne zupane za novoobojena mesta Koper, Izola, Piran, Umag in Novigrad. Mi smo takih trikov šovinističnih sosedov že navajeni in nas ne bi čudilo ako bi tam našli vodje tržasko-šovinističnih in fašistokog imperializma, najsi bodo že obeljeni v beborunemo papisko zastavo klerikalcev, rdečo garibaldisko srcajo, s katero se tako radi krasijo republikančci, ali pa v fašistokog črne cunjice odete misline, ki jim tako dobro pri-ostojajo, kar se nam zdi čudno, je e-dino to, da se je na tem sestanku pokazal tudi službeni predstavnik Italije v Trstu prof. Corrobio. Ni nam znano ali se je presviti prof. vedel izredentičestne prireditve v svojem imenu, da bi se zabaval nad zaprijimi izrazi navdušenih zborovalcev, ali so mu naročili predstojniki v Rimu, naj s svojo navzočnostjo potola-zi malo razgrajuje, ki so se je pre-ve pritoževali nad sklimo nerazumevanjem; ki naj bi vladala v Rimu za njihove visoko leteske načrte.

Da se oddolži za tako veliko pozornost, je je nadlikarček Bartolji, ki po milosti De Gasperja vedri in o-

blaji na Zupančiču v Trstu revaliziral svojim gospodarjem s tem, da pošlje na stično pajuzeno v Rim stvojeja zastopnika v osebi mesnega očeta Laurija, ki naj bi bil za tako priliko še posebno pripraven, saj mu junaška prsa krasil zlata kolajna, ki si jo je pridobil za fašistokog zasluge. Se-daj pa res skoraj ne moreta De Gasperi in Sforza praznih rok iz Londona in treba se jim bo posteno potiti, da ne bosta preveč začarovala razgretih šovinističnih butic, ki si predstavljajo, da se dajo dostojno diplomati-ki uspehi je z uporičivo silnih komedjantskih podvigov.

Ce bodo pa Angležje le kazali volje za dokazovanja o pravičnosti njihovih meja, ki jih do neslanosti je ponavljajo toiska leta in ne samo po izgubljeni imperialistični vojni, potem bo na treba nastopiti z resnimi nje-njami. Mora se jim povedati na kratko, da Italija ne bo več ostala v Atlantskem paktu in da bo sila svo-ja pota, Anglija in Amerika naj izbirata med italijanskim in jugoslovanskim prijateljstvom, ker obeh ne moreta imeti, ko med Italijo in njeno sosedo Jugoslavijo ne more biti kompromisa.

Stari izrek pravi, kogar bogovi ne ljubijo, ga udarilo s slepoto in ta iz-rek prav gotovo velja še posebno za razne apse, čuvaje Italijanctva v naših krajih.

PO SLOVENSKI ISTR

ISTRSKI DELOVNI ČLOVEK

si v novi Jugoslaviji z delom ustvarja lepše, srečnejše dni

Ni lahko na kratko opisati razpoloženje istrskih delovnih ljudi po slovenskih vaseh v novi Jugoslaviji. V naslednjem poskušam prikazati našim bralcem vsaj tiste stvari, ki sem jih dobil, ko sem potoval po vaseh slovenske Istre. Že ob bežnem pregledu na vse, kar sem že tudi doživel na tem potovanju od Gabrovce do Sočerega, me navdaja ena in sama misel: istrski delovni človek si v novi Jugoslaviji s svojim delom ustvarja lepše, srečnejše dni. Tudi s tem nisem našim bralcem še niti povedal.

pregledati Novo Gabrovico, kjer živimo, delamo in se veselimo, je pripomnil mlad zadrufnik, ko sva se poslavljala.

Skoraj bi bil pozabil povedati, da bo v kralkem v Novi Gabrovici svetila tudi električna luč. Po vseh hlačah so že opravili notranja dela za napeljavo. Postavili imajo še drogovce, kar lahko opravijo v enem tednu.

NA ZGDOVINSKO ZNAMENITEM RIZANSKEM POLJU BODO POUČILI LI 70.000 NOVIH TRT

Marsikdo zna povedati, kako zgodovinsko znamenje je rizansko polje, ki se razteza v vjugastih dolinih, neposredni bližini pod Crnim kalom, za vseh istrske Slovence. Priljubljen je bil, ki je bila do nedavnega zapuščena in ni bilo nikomur mar, da bi jo preoral, če da tudi za to, če bi bilo pri tem preveč stroškov, je te dni tako živahno, kakor nikoli prej. Kako bi tudi ne moglo biti? Ropot

Z brigadirjem Plesom sva začela računati, koliko delovnih moči in koliko denarja lahko prirahimo z oranjem s traktorji. Če bi ta kompleks, ki meji nad 1 ha hoteli obdelati z motornimi in uporabljeni nad 200.000 din. S traktorjem pa stane vse to le 28.000 din. Je dejal brigadir Ples: "To je ni hobenega dvoma, da je razlika stroškov precejšnja, obenem pa je delo s traktorjem neprimerno boljše. Nazadnje je bil brigadir še dodal: "Takih traktorjev s 60 konjskimi silami, kakršna sta ta dva, bomo imeli v bližnji prihodnosti več, saj nam to obeta naša mlada težka industrija."

veliko škodo, kar je zelo vplivalo na dohodek deonega dne. Tako je bil dohodek jani le 125 din, kar je seveda premalo. Če pa računamo, da so zgradili hlev tudi iz lastnih virov, je to potem že precej.

Kubedki zadrufniki bodo letos posebno skrbeli poleg živinoreje tudi za vinogradništvo. V ta namen so preorali letos 2 in pol ha površine travnikov za nove vinograde.

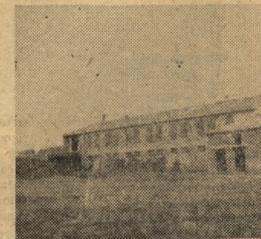
»S tem, da bomo pri nas gojili to, kar najbolj izda, ne le da bomo koristili sebi, ampak prav tako državi, je obrazložil zadrufnik Mirko.

»V SOČERGI BOMO IMELI NAJLEPŠI ZADRUFNI DOM V SLOVENIJI

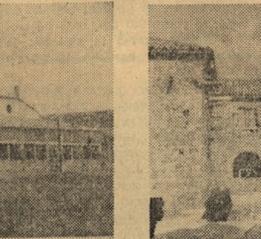
Te besede sem slišal izgovoriti takoj ko sem prišel v Sočergo. Ko sem si ogledal veliko, že pokrito poslovanje zadrufnega doma. Zdi se, da sem bil skoraj omenjen od predloge po in da si nisem zapomnil imena Sočergančana, ki je to izrekel. Rekel bi,

KUBED POSTAJA NOV

Nasilje, ki ga je v Istri izvajal okupator med NOB, so ga na lastni koži občutili tudi Kubedčani. Vas je bila skoaj do tal po-gana. Po osvoboditvi so se Kubedčani lotili resnega dela. Do danes so popopnoma na novo sezidali 13 novih hiš, lepo število pa

Zadrufni hlev v Kubedu

Zadrufni dom v Sočergi

traktorjev, ki orajo rizansko polje lahko slišiš celo na Kras. Crnikaški zadrufniki pa hitijo z vso naglico saditi v novo preorano zemljo nove trte. Ze nad 7.000 so jih posadili. Ostalih 63 tisoč pa bodo posadili v najbližjih dneh.

Traktorski Praprobnik, Ogrin in Hribar, ki delajo že več dni v slovenski Istri, se tudi ne obotavljajo. Velike površine travnikov in pašnikov ter zamernjenih zemljišč so že zorali. Njihov brigadir tovarš Ples mi je leco povedal, da morajo izboljšati obveznost, ki so jo dali pred odhodom iz Ljubljane. Po vsej Sloveniji bodo letos zorači 10 tisoč ha zemljišč za nove vinograde. Čeprav je delo naporno se ga vendar ne ustrašijo. Ko bodo končali v Istri, bodo odšli na Go-isko, potem na Stajersko itd. Tudi pri razširitvi naših vinogradov bodo pomagali. Globina, v katero lahko zoroje težak plug, ki ga vlečeta dva orajska veličana — traktorja, je od 60 do 120 centimetrov. Kar za vinograde je popolnoma zadostuje. Rizansko polje so orali povprečno 75 cm, globoko.

so jih zasilo poravnali, toda v narabi imajo zaridite popolnoma novega Kubeda.

Pred dvema letoma so v Kubedu ustavili temeljno delovno zadrugo, v kateri je danes združenih 32 gojodstev, t. j. skoraj polovico vasi. Ko so zadrufniki preorali začetne težave, so sklenili, da bodo sezidali vešak hlev za 52 gajove živine. Ta hlev je že gojov in so najzadružniki lahko ponosni. Lani je prizadejala suša Kubedskim zadrufnikom

da se res ni zmotil, ko je izrekel gornjo besedo. Skoraj dva leta, odkar so temu domu postavili nove temelje. Ne pretegnano delo je iz dneva v dan napredovalo. Zdjaj so prišli kobilci na pomoč frontovci in uspehi niso izostali. Tako so sočergančani 18. februarja letos pokrili zadrufni dom. Pri vsem tem so opravili frontovci lani že precej. Kakor računajo, bo njihov zadrufni dom, ki je eden eden najlepših v Sloveniji, služil svojemu namenu in v korist vseh vaščanov že letos.

Gildo Baruca

Izpred vojaškega sodišča

Iredentisti rovarijo zaman

Vojaško sodišče VUJA, ki mu je predsedoval kap. Kazimir Ilić, je v sredo v Kopru sodilo iredentistične in volonkske italijanske organizacije iz Trsta na vse mogoče načine ustvariti v Jugoslovanski coni STO tero-

Razprava proti Deliseju je znova pokazala, kako skušajo iredentistične in volonkske italijanske organizacije iz Trsta na vse mogoče načine ustvariti v Jugoslovanski coni STO tero-

KAZNOVANI PREHODI ČEZ MEJO

Pred vojaškim sodiščem VUJA so se v soboto zagovarjali Karel Kocjančič iz Sv. Antonia 119, Emil Kocjančič 134 in Palmira Fonio iz Pule. Obtožnica dolži prva dva, da sta po nalogu načelnika Zidarčiča iz Trsta in po dogovoru z nekim Karmelom Jurisčevićem, ki je eden izmed kolovodij oboježnih tolp, ki se ukvarjajo s tihotapstvom ljudi preko meje, opravila oboježna Fonio preko državne meje med FLRJ in co. no B Tržaškega ozemlja ter jo nato hotela spraviti v Trst. Obtožnica jima nadalje očitja, da sta sodelovala in pomagala oboježnim tolpam, ter bi za zgo.aj omejeno delanje prejela 30.000 din nagade, če bi se poizkus prehodja čez mejo posrečilo.

Po daljšem govoru obrambe se je sodišče umaknilo na posvetovanje in nato izreкло sodbo: Karel Kocjančič je obsojen na štiri leta odvzema prostosti in zaplenbo imovine, Emil Kocjančič na tri leta odvzema prostosti in zaplenbo imovine, Palmira Fonio pa na šest mesecev odvzema prostosti. Sodišče je pri tem izreкло kazni ugotovljeno oboježje in delo, ki je prva dva obtožena oprostilo obtožbe sodelovanja z oboježnimi tolpami zaradi pomanjkanja dokazov, medtem ko je pri Foniovi upoštevalo obtožbeno in izrazitejša na desni spodnji strani trebuha. Bolnica je običajno enpakemna, po nekaj urah pa postane bujna. Ne smemo se pa vedno za-

MED ZADRUFNIKI NOVE GABROVICE

Kdo se ni šlišal o Novi Gabrovici? Večjemu malokdo se bo našel, ki bi ne poznal tega kraja, ki bi ne bral v časopisju o naporih gabrovških zadrufnikov, o njihovih uspehih, o njihovih nagradah, s katero so bili nagradjeni kot najboljši zadrufniki v Sloveniji.

Z pred sedmimi leti so začeli gabrovški zadrufniki delati na posestvu, ki jim je bilo dodeljeno v vse težave, kar jih kdo pozna, in smo se z njimi morali vsaj malo bolj, da smo jih lahko premagali, je pripovedoval zadrufnik Albin Barut, ko je bil naletel na težavo pri pridelavi. »Kronjenje sadnega drevja. »Toda težave smo vendarle prebrodili, je nadaljeval Barut. Nič se ni zmotilo, ko je tako dejal. Povedal je, da so težave gabrovških zadrufnikov z začetenimi v letu 1944, ko se je pri nas vodila krvava borba za osvoboditev, je dokaj lahko. »Moramo odločno priznati, pravijo gabrovški zadrufniki, da smo danes na konju. »Saj nam nitičesar ne manjka, je hilel pripovedovati zadrufnik Peter Pungar, ko sem ga vprašal, kako kaj zdelo. »Belega kruha, prašičarje in govelega mesa, vina pa tudi olja imamo zadržati. In kaj bi si hotel več? je naravnost odgovoril. Pri tem mi je približal nabrskanemu zadrufniku 86 letnemu Mihi Furlanu, ki si je urejal levali vrt. »Gospodariš ti treba pametno in mogoče ter vedno držati v rokav vseh pa gre vse gladko kakor pa ojuje mi je dejal izkušeni Miha.

Da so lani gabrovški zadrufniki dobro gospodarili, nam priča dohodek na delovni dan, ki je lani znašal 195 din. Prejraja leta je bil ta dohodek manjši. To nam prav tako kaže, da iz leta v leto bolje gospodarijo. Mar ni vse to rezultat uspešnega dela?

Pa poglejmo, kaj so vse naredili gabrovški zadrufniki po osvoboditvi. Postavili so si štiri manjši in 19 popolnoma novih stanovanjskih hiš, živinški in prašičji hlev ter zadrufni dom, ob katerem bodo v kratkem tudi milokofe. »To niso samo besede, če nam kdo ne verjame, naj si kar izvoli

Oranje na Rizanskem polju

„Lani so se nam smejali, letos se pa od nas učijo“

Če hodiš po naših vaseh, vidiš kmete, ki orajo in sejejo, obrezujejo ali vežejo se zadnje trte. Če koga kaj vprašaš, ti odgovori: »Da bi bilo vsaj dvajset dni vreme tako.«

Brigadir zadrufge tov. Kocjančič je po vrhu hriba nekaj raztresenih hiš — vas Saredo. Tu je za prav posebno živo. Povsod so skupine zadrufnikov, ki delajo. Nekateri sejejo grah, drugi detejo lid. Nekje ob poti slišim »Beškani, po brazila! To so spet zadrufniki, ki orajo. Ko sem se z njimi razgovarjal, so mi dejali, da imajo se okrog 20 dni oranja, toda kljub temu pravijo: »Letos smo že več obdelali, kakor lani ob tem času. Zdrufniki smo se pozno in smo imeli ob tem času še vso zemljo neobdelano.«

Nekaj dalje sem se ustavil pri petih zadrufnikih, ki so hiteli drug pred drugim, da bi jim več graha posejali. Med njimi je bil tudi brigadir zadrufge.

Zadrufniki so dejali, da se bodo trudili, da bo postala zadruga zgled vsem kmetom izven nje in to pri obdelovanju polja in pri sanem življenju zadrufnikov.

NAŠA DELOVNA ZAKONODAJA

Žena v luči naše zakonodaje

Osmi marec je dan svobodoljubnih žensk. Dan imajo vse napredne žene v svetu za svoj praznik. Zato nameravamo v tej rubriki napisati nekaj misli o pravicih naše žene.

Urah dela. Za samo dojenje mora ostati materi praviloma pol ure časa. Čas, potreben za pot do stanovanja in nazaj, določi direktor podjetja po zaslišanju sindikalne organizacije. Pravico do prekinitve dela zaradi dojenja otroka imajo doječe matere praviloma šest mesecev po porodu. Po mnenju zdravnika se ta pravica lahko podaljša do osmega meseca po porodu. Doječi materi, ki dela skrajšani delovni čas, pripada poleg plače za delansko opravljeno delo še polovica tistega dela plače, ki odpade na čas, ko ni delala. Prepovedano je nadurno delo in nočno delo nosečim ženi po dopolnjenemu četrtemu mesecu nosečnosti in doječi materi do vstajega osmega meseca dojenja, oziroma po zdravnikovem mnenju največ do enega leta. Navedene pravice pripadajo ženam, ki so bile pred porodom brez predskajnega dela 6 mesecev, ali v zadnjih dveh letih s presledki najmanj 18 mesecev v delovnem razmerju. Če se noseča žena po predlogu pristojnega uradnega zdravnika zaradi nosečnosti razporedi k delu nižje skupine, obdrža za čas, ko opravlja delo te skupine, plačo skupne svojega rednega dela, h kateremu je bila razporedjena preden je nastala sprememba. Ta plačila ji pripada tudi med dopustom zaradi nosečnosti in poroda. Doječa mati v delovnem razmerju ima pravico prekiniti delo zaradi dojenja svojega otroka. Takša prekinitve je praviloma dopustna po treh

prečiti, da bi privatni delodajalci in direktorji podjetij dopuščali delavke in uslužbenke samo zato, ker so noseče in so morda zato pri delu manj produktivne. Uslužbenka, ki bi ji bil plača v takem primeru odpovedana služba, se lahko pritoži na komisijo za delovne spore pri svojem podjetju (o kateri smo pisali v predzadnji številki našega glasila), oziroma na upravni odbor podjetja, ko bodo izpolnjeni delavski sveti. Sindikalna podružnica je dolžna, da take pritožbe vestnih uslužbenk podpre. Ni pa mogoče z odredbo določiti, da se ne sme odpovedati službe uslužbenka, ki so v nosečem stanju, ker bi take uslužbenke, ki nimajo čuta odgovornosti, lahko tak predpis zlorabljale. Najvažnejša pridobitev žene iz področja delovne zakonodaje pa je pokonjsko zavarovanje. Tudi v kapitalističnih državah to zavarovanje do neke mere obstaja, toda delanska prireda do pokojnine je majhen odstotek žene. Dejstvo, da se žena lahko sama preživlja in si sama oskrbi brezskrbno starost, ima za celoten družbeni razvoj najljubše posledice. Na ta način postane žena delansko svobodna in enakopravna možu. Žena, ki si sama pridobiva sredstva za obstoj, si svobodno izbira svojega zakonkega tovarša in taki zakoni temeljijo na resiskeren čustvih in nimajo nič skupnega z zakoni sistenjenimi iz koristi. Na vsak način pa je potrebno pre-

* IZ NAŠIH KRAJEV *

OSP. — Ali bo tudi pri nas zasvetila električna luč? Iz naše vasi se porokoma oglašamo v časopisih. Vendar moramo povedati, da je temu krivka oddaljenost in slabe prometne zveze. Saj samo tako rekoč zaprti med dvema mejama, da ne moremo nikomur. Kljub temu pa vendar nekaj delamo. Gradimo nov velik vodovod, popravljamo dom za naše prosvetno društvo »Domovina« itd. Že lani smo začeli s tem deli. Dela zelo počasi napredujejo. To pa zaradi tega, ker nimamo strokovnih moči, da bi nam usmerile delo, tako da bi šlo. Čeprav smo za to večkrat prosili in prosimo še sedaj, da bi prišel k nam kak kmetijski strokovnjak in nam obrazložil številna vprašanja, ki zadevajo naše kmetijstvo, nam naše prošnje niso uslišali. Tako bi radi vedeli, zakaj je na primer pri nas kokešja kuga, ki je uničila okoli 80 odstotkov vseh kokeš. Prav tako na primer je začela huda nesreča našega sokrata Ermirja Novaka, ki je moral zapustiti kravo, ker se ni mogla oteliti. Če bi se pri vsem tem najzadnje, bi lahko vse to preprečili. Zelo zavedni pa smo, če bodo k nam napeljivali električno luč. Vsi smo za to pripravljali delati, kolikor bo pač potrebno, samo da bi bilo to tudi pri nas kaj kmalu uresničeno.

»Jadrane in ni bil se zaslišan. Razlogi saponora niso znani. Truplo je bilo izročeno rodbini.

KOPER. — Koprski zvočniki — posebno se tisti v akalegarijeli — so predmet: najzadržaneje. o. a. z. z. Sajtiti ne padajo jasno preveč, toda tuji jo pa tako strašno glasno, da jim menda slišijo tudi glunci, pa se tem ne bi bilo preveč čuditi, če bi se udeležili Gotovo ni nihče prepričan, da napravljaja ljudem veselje, če jim pušca dan za dnevom v pozne večerine ure trobiti tako glasno na usesa? Z radjske postaje v Kopru so se baje tudi že pritožili pri skladu citadinca, ker jim s takim spretnostjo radjske skrega programa jemljejo ugled, pa doslej ni nič pomagalo. Zdi se, kakor bi »skladu citadinca« hoteli vsiliti Koprčanom obvezno poslušanje kokeške radjske postaje. Ali je sicer ne bi poslušal nihče? Bodimo torej obvarni in pazimo, da zvočniki ne bodo tulili. Tistega v Callegariji pa sploh prenesimo drugam.

MAREZIGE. — Naš kamion je že 8 mesecev v popravilu v Izoli, traktor pa že 3 mesece. Razumemo razne težave, hoteli bi pa, da tudi tisti v delavnici razumejo naše. Obnovitvena zadruga ne more obnovljati brez kamiona, zadruga pa nujno potrebuje traktor, ker je sedaj največ ostanja.

MAREZIGE. — Neredno delovanje pošte. Ljudje iz Boršta in iz okolških vasi se pritožujejo za zadnje dni pošte v Marezigah. Včasih dobijo istrski delavci šele v petek to je 6 dni po izidu. Kje je vzrok tega?

GUNJACI. — Truškanci smo bili vedno poznani kot pošteni in delovni ljudje. Za časa narodno osvobodilne borbe smo se vsi kot eden borili proti fašistom. Pa tudi v cerkev se od časa do časa rad zatečemo, čeprav je to le stara navada, ne pa versko prepričanje. Naš župnik nam je ostal ob strani v najhujših dneh, zato ga vsi spoštujemo. Vemo pa tudi, da je šla večina boljših pastirjev po postavljenju KLO katerega premoženja za vse tiste, kajli z besedami ne bomo nitičesar naredili.

KOPER. — V ponedeljek zvečer se je v koprskem zaporu obesil 54-letni Minca Pietro iz Kopra, stanujoč v ul. sv. Elia 10. Omenjeni je bil v ponedeljek zvečer aretirani zaradi tatvine tiskarskega svinca v koprski tiskarni

KRKAJCE. — Samba z besedami ne bomo nitičesar naredili. Takoj po osvo-

bo, bodi vse se je pri nas porodila zavest, da bi zgradili poslovanje, v katerem bi se skupno sestajali in imeli kulturne in zabavne prireditve. Toda s tem se ved o odlašamo, čeprav smo si v ta namen nabavili že potreben material, n. pr. 3 kubične metre črnega, okoli 7 kubičnih metrov tramov itd. Tako se ta stvar se danes vleče v nedogled pod parolo, da bomo zgradili ljudski dom. Vse to pa je samo na papirju. Kdaj bomo začeli z deli, kopati temelje, pripravljati kamenje in razni material, tega ne vemo. Morda je ta delo, da se bližajo, toda vsekakor bo prav, da gremo, da naše organizacije in tudi KLO katerega premoženja za vse tiste, kajli z besedami ne bomo nitičesar naredili.

MAREZIGE. — Neredno delovanje pošte. Ljudje iz Boršta in iz okolških vasi se pritožujejo za zadnje dni pošte v Marezigah. Včasih dobijo istrski delavci šele v petek to je 6 dni po izidu. Kje je vzrok tega?

GUNJACI. — Truškanci smo bili vedno poznani kot pošteni in delovni ljudje. Za časa narodno osvobodilne borbe smo se vsi kot eden borili proti fašistom. Pa tudi v cerkev se od časa do časa rad zatečemo, čeprav je to le stara navada, ne pa versko prepričanje. Naš župnik nam je ostal ob strani v najhujših dneh, zato ga vsi spoštujemo. Vemo pa tudi, da je šla večina boljših pastirjev po postavljenju KLO katerega premoženja za vse tiste, kajli z besedami ne bomo nitičesar naredili.

KOPER. — V ponedeljek zvečer se je v koprskem zaporu obesil 54-letni Minca Pietro iz Kopra, stanujoč v ul. sv. Elia 10. Omenjeni je bil v ponedeljek zvečer aretirani zaradi tatvine tiskarskega svinca v koprski tiskarni

KRKAJCE. — Samba z besedami ne bomo nitičesar naredili. Takoj po osvo-

bo, bodi vse se je pri nas porodila zavest, da bi zgradili poslovanje, v katerem bi se skupno sestajali in imeli kulturne in zabavne prireditve. Toda s tem se ved o odlašamo, čeprav smo si v ta namen nabavili že potreben material, n. pr. 3 kubične metre črnega, okoli 7 kubičnih metrov tramov itd. Tako se ta stvar se danes vleče v nedogled pod parolo, da bomo zgradili ljudski dom. Vse to pa je samo na papirju. Kdaj bomo začeli z deli, kopati temelje, pripravljati kamenje in razni material, tega ne vemo. Morda je ta delo, da se bližajo, toda vsekakor bo prav, da gremo, da naše organizacije in tudi KLO katerega premoženja za vse tiste, kajli z besedami ne bomo nitičesar naredili.

MAREZIGE. — Neredno delovanje pošte. Ljudje iz Boršta in iz okolških vasi se pritožujejo za zadnje dni pošte v Marezigah. Včasih dobijo istrski delavci šele v petek to je 6 dni po izidu. Kje je vzrok tega?

GUNJACI. — Truškanci smo bili vedno poznani kot pošteni in delovni ljudje. Za časa narodno osvobodilne borbe smo se vsi kot eden borili proti fašistom. Pa tudi v cerkev se od časa do časa rad zatečemo, čeprav je to le stara navada, ne pa versko prepričanje. Naš župnik nam je ostal ob strani v najhujših dneh, zato ga vsi spoštujemo. Vemo pa tudi, da je šla večina boljših pastirjev po postavljenju KLO katerega premoženja za vse tiste, kajli z besedami ne bomo nitičesar naredili.

KRKAJCE. — Samba z besedami ne bomo nitičesar naredili. Takoj po osvo-

bo, bodi vse se je pri nas porodila zavest, da bi zgradili poslovanje, v katerem bi se skupno sestajali in imeli kulturne in zabavne prireditve. Toda s tem se ved o odlašamo, čeprav smo si v ta namen nabavili že potreben material, n. pr. 3 kubične metre črnega, okoli 7 kubičnih metrov tramov itd. Tako se ta stvar se danes vleče v nedogled pod parolo, da bomo zgradili ljudski dom. Vse to pa je samo na papirju. Kdaj bomo začeli z deli, kopati temelje, pripravljati kamenje in razni material, tega ne vemo. Morda je ta delo, da se bližajo, toda vsekakor bo prav, da gremo, da naše organizacije in tudi KLO katerega premoženja za vse tiste, kajli z besedami ne bomo nitičesar naredili.

MAREZIGE. — Neredno delovanje pošte. Ljudje iz Boršta in iz okolških vasi se pritožujejo za zadnje dni pošte v Marezigah. Včasih dobijo istrski delavci šele v petek to je 6 dni po izidu. Kje je vzrok tega?

GUNJACI. — Truškanci smo bili vedno poznani kot pošteni in delovni ljudje. Za časa narodno osvobodilne borbe smo se vsi kot eden borili proti fašistom. Pa tudi v cerkev se od časa do časa rad zatečemo, čeprav je to le stara navada, ne pa versko prepričanje. Naš župnik nam je ostal ob strani v najhujših dneh, zato ga vsi spoštujemo. Vemo pa tudi, da je šla večina boljših pastirjev po postavljenju KLO katerega premoženja za vse tiste, kajli z besedami ne bomo nitičesar naredili.

Zdravniški kotiček

Zartriljana mati iz Kopra. Imam devetletnega otroka, ki večkrat toži, da ima bolečine v trebuhu na desni strani od popka. Bojim se, da je to vnetje slepiča in prosim, naj mi zdravnik opiše to bolezen.

našli na pravkar opisani način začeka bolečini. Naslednji znak je slabost v želodcu, navdvanje in bljuvanje. Priznominjam, da bljuvanje samo še ne pomeni vnetja slepiča, z druge strani pa poznamo mnoge primere vnetja slepiča, pri katerih bolnik ne bljuva. Nadalje obrazimo povečano razliko med temperaturo v pazduhi in v danki. Ta razlika znaša največkrat celo stopinjo ali več. Vetrovi in blato se zaplo, pa ne vedno. Nekateri bolniki imajo lahko redno blato. Na pritisek bolni najmočnejše v desnem spodnjem in stran, skem predelu trebuha. Oskrbni znaki morejo nastati preko noči. Ni treba, da najdemo vse opisane znake. Za sum je dovolj, če najdemo dva, ali tri od opisanih znakov.

Dve leti odvzema prostosti

Vojaško sodišče VUJA je prav tako obsojilo Viktorja Cergolija iz Ljubljane 202 in Angela Gemina iz Kastela 109, ker sta 7. I. tega leta nudila pomoč, hrano in denarju po njej tudi zaposlitev. Pozneje se je vpisal v organizacijo Lega Nazionale.

Smarje. — Zakaj nismo dobili še nič umetnih gnojil, medtem ko je v drugih KLO dobili vsaj nekaj? Res da je bilo letos težko z umetnimi gnojili, vendar zadnje čase jih je nekaj prispelo v naš okraj in po raznih kmetijskih in drugih strojih so se pozanimali, da jih dobe in so jih tudi dobili. Mi pa nič. Toda ni samo letos

Dve leti odvzema prostosti

Vojaško sodišče VUJA je prav tako obsojilo Viktorja Cergolija iz Ljubljane 202 in Angela Gemina iz Kastela 109, ker sta 7. I. tega leta nudila pomoč, hrano in denarju po njej tudi zaposlitev. Pozneje se je vpisal v organizacijo Lega Nazionale.

Smarje. — Zakaj nismo dobili še nič umetnih gnojil, medtem ko je v drugih KLO dobili vsaj nekaj? Res da je bilo letos težko z umetnimi gnojili, vendar zadnje čase jih je nekaj prispelo v naš okraj in po raznih kmetijskih in drugih strojih so se pozanimali, da jih dobe in so jih tudi dobili. Mi pa nič. Toda ni samo letos

Dve leti odvzema prostosti

Vojaško sodišče VUJA je prav tako obsojilo Viktorja Cergolija iz Ljubljane 202 in Angela Gemina iz Kastela 109, ker sta 7. I. tega leta nudila pomoč, hrano in denarju po njej tudi zaposlitev. Pozneje se je vpisal v organizacijo Lega Nazionale.

Smarje. — Zakaj nismo dobili še nič umetnih gnojil, medtem ko je v drugih KLO dobili vsaj nekaj? Res da je bilo letos težko z umetnimi gnojili, vendar zadnje čase jih je nekaj prispelo v naš okraj in po raznih kmetijskih in drugih strojih so se pozanimali, da jih dobe in so jih tudi dobili. Mi pa nič. Toda ni samo letos

Dve leti odvzema prostosti

Vojaško sodišče VUJA je prav tako obsojilo Viktorja Cergolija iz Ljubljane 202 in Angela Gemina iz Kastela 109, ker sta 7. I. tega leta nudila pomoč, hrano in denarju po njej tudi zaposlitev. Pozneje se je vpisal v organizacijo Lega Nazionale.

Smarje. — Zakaj nismo dobili še nič umetnih gnojil, medtem ko je v drugih KLO dobili vsaj nekaj? Res da je bilo letos težko z umetnimi gnojili, vendar zadnje čase jih je nekaj prispelo v naš okraj in po raznih kmetijskih in drugih strojih so se pozanimali, da jih dobe in so jih tudi dobili. Mi pa nič. Toda ni samo letos

Dve leti odvzema prostosti

Vojaško sodišče VUJA je prav tako obsojilo Viktorja Cergolija iz Ljubljane 202 in Angela Gemina iz Kastela 109, ker sta 7. I. tega leta nudila pomoč, hrano in denarju po njej tudi zaposlitev. Pozneje se je vpisal v organizacijo Lega Nazionale.

Smarje. — Zakaj nismo dobili še nič umetnih gnojil, medtem ko je v drugih KLO dobili vsaj nekaj? Res da je bilo letos težko z umetnimi gnojili, vendar zadnje čase jih je nekaj prispelo v naš okraj in po raznih kmetijskih in drugih strojih so se pozanimali, da jih dobe in so jih tudi dobili. Mi pa nič. Toda ni samo letos

Dve leti odvzema prostosti

Vojaško sodišče VUJA je prav tako obsojilo Viktorja Cergolija iz Ljubljane 202 in Angela Gemina iz Kastela 109, ker sta 7. I. tega leta nudila pomoč, hrano in denarju po njej tudi zaposlitev. Pozneje se je vpisal v organizacijo Lega Nazionale.

Smarje. — Zakaj nismo dobili še nič umetnih gnojil, medtem ko je v drugih KLO dobili vsaj nekaj? Res da je bilo letos težko z umetnimi gnojili, vendar zadnje čase jih je nekaj prispelo v naš okraj in po raznih kmetijskih in drugih strojih so se pozanimali, da jih dobe in so jih tudi dobili. Mi pa nič. Toda ni samo letos

Dve leti odvzema prostosti

Vojaško sodišče VUJA je prav tako obsojilo Viktorja Cergolija iz Ljubljane 202 in Angela Gemina iz Kastela 109, ker sta 7. I. tega leta nudila pomoč, hrano in denarju po njej tudi zaposlitev. Pozneje se je vpisal v organizacijo Lega Nazionale.

Smarje. — Zakaj nismo dobili še nič umetnih gnojil, medtem ko je v drugih KLO dobili vsaj nekaj? Res da je bilo letos težko z umetnimi gnojili, vendar zadnje čase jih je nekaj prispelo v naš okraj in po raznih kmetijskih in drugih strojih so se pozanimali, da jih dobe in so jih tudi dobili. Mi pa nič. Toda ni samo letos

Pogovor z bralci in dopisniki

V pisnih in dopisih, ki jih je uredništvo te dni prejelo od bralcev, nam ti izražajo najrazličnejše želje. Dobro je, da se o njih malo pomenuje. Večina bralcev je še kar zadovoljna z našim listom, pohvalno se izražajo o izhajanju »Mandula Krpanova, Tudi lo-kalne vesti jih precej zahtevajo. Nekateri menijo, da bi morali prinašati daljše zunanje politične pregledne, drugi se spet zanimajo za najrazličnejše drobne krajevne dogodke. Pripravljeni smo ugoditi vsem, v kolikor nam bo to seveda prostor dopuščal. Odkar smo uvedli kmetijskega in pravnega svetovca, dobivamo tudi nekaj vprašanj, ki jih izročamo našim strokovnjakom — strokovnjakom, da nanje odgovorijo. V zadnjem času smo ponovno tudi uvedli zdravniški kot

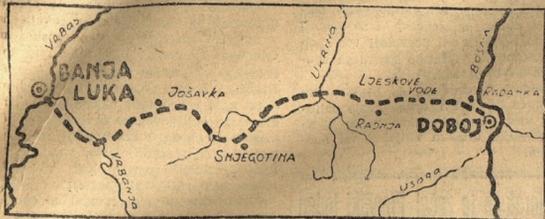
Nova velika akcija jugosl. mladine 92 km dolga proga Doboj - Banjaluka

TUDI VRŠIČANI se v novem življenju s ponosom spominjajo svojih žrtev v NOB

NOVA VELIKA AKCIJA

V zaostalih hribovitih vaseh Bosne, med Banjaluko in Dobojem so se v predpripravi Jugoslaviji leta 1936 začeli s pripravilnimi deli za novo progo. Kapitalistom je šlo za to, da bi na čim lažji način izkoristili bogala rudna ležišča Bosne in prostrane bosanske gozdove. Tako delo, kjer je delalo komaj 200 delavcev pod naj-

duka daljši za 251 metrov. Drugi največji predor na tej progi je Tramedja, ki bo dolg 1411 metrov. Ta proga, ki je dolga 92 km, bo imela 31 mostov, na vsake tri kilometre enega, od katerih bodo dolgi tudi po 900 m čez večje reke, kakor so Bosna, Vrbas, Vrbanja in druge. Mostovi bodo iz železne konstrukcije, zato bo potrebna za te mostove velikanska množina materiala, ki ga bodo vozili po pomožni ozkotirni progi, kajti drugačen dovoz je zaradi slabih poti nemogoč. Ozkotirna proga bo dolga 12 kilometrov.

slabšimi pogoji, saj so zaslužili komaj 15 din na dan, je le počasi napredovala. Končno je bila proga le srasrana, za kar pa je bilo potrebnih več let. Z gradnjo proge pa so začeli šele tri leta kasneje. Začel se je dvigati nasip, toda zelo počasi. Kmečje in delavci so na tej progi delali skoraj pet let, toda nikjer ni bilo ničesar prav končanega. Čeprav bi morala teči proga do Doboja, so opravičili največ dela le okrog Banjaluke.

Leta so tekla, dela na progi pa so napredovala zelo počasi. Ni čudno. Sredstev ni bilo in vse je bilo takrat grajeno skoraj z rokami, brez strojev in naprav. Tako so delavci zgradili predor pri Čelincu z rokami. Vrstile so se tri izmene, ki so na dan napredovale komaj za 40 cm v zemljo. Z vojno leta 1941 pa je gradnja proge popolnoma zastala. Danes lahko vidiš le še ruševine nadekončanih del, preraste s plevelom, in težko verjameš, da so bile plod skoraj peletnega dela.

S 1. aprilom pa se bodo s težavnim terenom spoprijete mladinske brigade in bodo v enem samem letu zgradile progo, ki jo v stari Jugoslaviji niso mogli kapitalisti v več letih. Vendar pa naloga, ki jo je sprejela jugoslovanska mladina, ni lahka in je težja od vseh dosedanjih mladinskih akcij. Proga bo peljala skozi planinske in gozdne predele, ki so polni naravnih zaprek. Tako se tod vijejo reke, veliki in mali potoki, zoperstavljajo se hribi — vse to je treba premagati. Za gradnjo proge bo treba prekopati milijon kubikov zemlje in od tega 600.000 kubikov trdne skale. Na tej progi bo celo več predorov, kakor jih je bilo na progah, ki jih je doslej zgradila jugoslovanska mladina. Med njimi bo največji predor Ljeskove vode, ki bo dolg 1784 metrov, torej bo od Vran-

duka daljši za 251 metrov. Drugi največji predor na tej progi je Tramedja, ki bo dolg 1411 metrov. Ta proga, ki je dolga 92 km, bo imela 31 mostov, na vsake tri kilometre enega, od katerih bodo dolgi tudi po 900 m čez večje reke, kakor so Bosna, Vrbas, Vrbanja in druge. Mostovi bodo iz železne konstrukcije, zato bo potrebna za te mostove velikanska množina materiala, ki ga bodo vozili po pomožni ozkotirni progi, kajti drugačen dovoz je zaradi slabih poti nemogoč. Ozkotirna proga bo dolga 12 kilometrov.

Največji uspeh pri mladinski progi Brčko-Banovići je bila Malejica, na progi Samac-Sarajevo pa Vranduk in Lašva, na avtomobilski cesti Spačva, na tej progi pa bo predor Ljeskove vode. To je hrib, visok 70 m, poraščen z bukovim gozdom. Stavljaven je iz peska in zemlje, tako da bo delo po tem hribu mnogo težje kakor pri skalnatem Vranduku. V Vranduku so mladinci dnevno napredovali do 2 m, v tem predoru pa ne bodo mogli več kakor pol metra.

Pri Doboju pa se bo proga, ki bo peljala iz Banjaluke, priključila na progo Samac-Sarajevo in bo tako povezovala tudi po 20 km oddaljene vasi od proge z novim življenjem v Bosni.

Tako so delali lani. Letos pa se že pripravljajo na novo akcijo

NA PROGO SO PRISPELE PRVE BRIGADE

28. februarja in 1. marca so na gradnjo nove proge prispele prve mladinske brigade. Pripravljajna dela je začelo 11 mladinskih brigad iz Bosne in Hercegovine; te brigade štejejo 2000 mladincev in mladink.

V Doboju so se pripravili mladinsko bolnišnico, kratkoodrajno postajo, ki bo prvič oddajala prvega aprila in posamezne glavne delavnice. Tam bo tudi glavni štab mladinskih brigad in vodstvo gradbišč.

Glede na to, da bo treba hraniti 25 tisoč ljudi, kar pomeni, da bo treba 7 in pol vagonov hrane dnevno, je podjetje za preskrbo železničarjev in mladinskih brigad naredilo ogromna dela na gradbiščih in izven njega. Za osebe, ki bo delalo v Doboju so pripravili velik restorant, manjše restorante so pripravili tudi ob tunelih.

V Doboju urejajo poleg drugega tudi veliko poletno skladišče za hrano in ogromno peč, ki bo spekla 10.000 kg kruha na dan. Vseh teh priprav se bo udeležilo 2000 mladih Bosancev in Crnogorcev. Barake in stanovanja za brigade pa so pripravili čisto pozimi, tako da bodo lahko začeli graditi progo že 1. aprila. Leos bo na tej progi delalo nad 80.000 mladincev in mladink, vendar zaupanje med jugoslovansko mladino za delo na progi je čudovito. Po vseh krajih se javljajo v brigade celotni mladinski aktivni in celotne šole, tako da vsi ne bodo morali iti. Posebno bogoslovna in hercegovska mladina se javlja množično v brigade, in to predvsem iz predelov, ki so blizu progi.

Tudi mladina koprškega okruga bo do prvega aprila poslala svojo brigado na progo, da sodeluje pri tej velikanski mladinski dejavnosti.

Novi jugoslovanski kazenski zakonik

Na skopni seji obeh Svetov Ljudske skupščine FLRJ je bil 27. februarja letos sprejet novi kazenski zakonik. Ze ves čas, ko sta o njem razpravljala zavezniški odbori Skupščine, so o novem zakoniku mnogo pisali doma in po svetu. Kazenski zakonik je v vsaki državi od az družbene ureditve do države in mejo njene naprednosti. Kazenski zakonik je zbirka predpisov, ki določajo, kako je zaščitena država in njen ustavni red in kako je zaščitena posameznik v svojih pravicah.

Na kakšnih načelih temelji naš nov zakonik? Vsekaroli na načelih, ki urejajo vse naše družbe o življenju. V novi Jugoslaviji se razvija social-

istična demokracija na družbenih osnovah, katerim so podlaga pridelavne, ki so bile osvobodile iz 2. svetovne vojne, ki so državo z njimi ustavili in ki se dalje razvijajo v procesu revolucije. Socializem je v naši državi v celoti življenja na prehodu od kapitalizma v komunizem, ko država prevzema odnosa. V novem zakoniku je prisla do popolnega izraza borba, ki jo vodi Jugoslavija v zadnjih treh letih. Socializem je v naši državi zmago demokracije, socialističnih in socialističnih, tako doma kot v svetu.

Naš kazenski zakonik je po svoji nameritvi in demokracije pred svetovnimi kazenskimi zakoniki. Po drugi strani pa se z zaščito, ki jo nudi posamezniku v njegovih osebnih pravicah in po tem, da postavlja načelo zakonitosti povsod v ospredje, strogo loči od sovjetskega kazenskega sistema, ki predstavlja zaradi svojega prevladajočega stališča zaščite pravic države — prav za prav predvratni birokratske kaste, ki predstavlja to državo — velik korak nazaj. Takolepovana družbena nevarnost, ki igra v sovjetskem kazenskem sistemu prevladujočo vlogo, je v našem novem zakoniku potisnjena na mesto, ki jih gre v vsakem naprednem kazenskem sistemu. Naš zakonik določa, da mora biti vsako kaznjivo dejanje točno določeno z zakonikom. Ne gre, da bi bilo odločeno, da je neko dejanje kaznjivo nevarno, da bi zaradi tega že človeka sodišče obsodilo. Družbena nevarnost se ne odreja in presoja milo zakona in proti njemu. Državljan je lahko obsodjen le za tisto kaznjivo dejanje, ki je točno določeno z zakonikom.

Kar se tiče zaščite pravic posameznika, novi zakonik ne ščiti samo pravice posameznika do osebne svobode, temveč tudi celotno vrsto drugih socialnih in kulturnih pravic, ki so pridobile ljudske revolucije in socialistične demokracije v Jugoslaviji.

V zakoniku so zastopana še druga demokratična načela. Eno je osebna in subjektivna odgovornost. Zakonik ne pozna kolektivnega kaznovanja. To je, da bi bila n. pr. kaznovana cela vasa za zločin tega vasičana. Odgovoren za kaznjivo dejanje je lahko le o-

drasel človek in to le, če napravi dejanje naklepno. Le izjemoma odgovarja štotalet za nekatera kaznjiva dejanja, storjena iz malomarnosti, toda ta dejanja so točno določena z zakonikom. Zakonik odločanja tudi kazensko odgovornost za misel in za namen. Odgovornost je le za kaznjiva dejanja in njihove posledice, samo za spremembe v zunanjem svetu, ki so kaznjive.

Zakonik ima še mnoga druga predna določila. Mladinci odgovarjajo le v izjemnih slučajih in kazni so blažje. Zakonik ne pomeni prisilnega dela kot kazni. Kazni imajo namen obsodnja vneti in ga poboljšati. Naš zakonik kaznuje prvi v zgodovini kazenskega prava genocid, vojne zločine in druge krstive mednarodnega prava.

Ribiči niso z njim v prijateljstvu. Delfin je zelo lažna žival, ali kot bi rekli naši ljudje Pivčani, zelo globoka žival, vedno je lačen in vse njegovo življenje in hoteenje je lov za hrano. Podi ribe. Do sem je vse v redu. Toda za mdi se v mreže, ki jih nastavlja ribiči in požre ribe iz mreže, to seveda ni v redu, naj si nastavi mreže sam, kot pajek, toda ne le da požre ribe, on tudi raztrga mreže, zato ga ribiči ne ljubijo in ga pobijajo, kjer ga je morje. Pristaniško poveljstvo jim izplača za vsakega ubitega delfina še posebno nagrado.

Delfini so v našem morju nekaj navadnega

Delfin je sesalec. Rodi mladiče, ki sesajo v mladosti. Dih s pljuči, zato mora od časa do časa pomoliti nos iz vode, da menja zrak, saj ga vidimo, tako se poganja iz mo'ja. Vsi sesalci imajo več ali manj dlakavo kožo, da jih dlaka greje; njih dlake ne morejo greti, kaj bi jih v morju dala gela, imao pa drug kožuh, debelo plast masti. Niti mast niti meso ni užilno, vse

je trdo in ima čuden duh. Ljudje ga ne jedo in to že od nekdaj. V starih časih je bil celo greh delfina ubiti. Mi se danes za delfina toliko ne brigamo, imamo drugih skrbi dovolj, pred tisoletji pa so bili najbolj pozorni. Menili so, da so bogovi sprejemali hudobne ljudi v delfine. Kaj bi bilo, če bi se to danes dogajalo. Kaj bi bilo živo v morju! Zato so delfini, da so delfini imeli delfinovo nagajenja. Posebno stari Grki so se ukvarjali z njimi. Eno taka pravilica govori o Grku Krisonosu. Ta je baje odkupil

Slovence, so gospodje Italijani tlačiti in spodrivati. Ta stvar nam je postala jasna šele tedaj, ko so nas Vršičani jeli počevati o svojstvu njihove zemlje.

Obišli so nam vse lastnosti njih domačije. Na njihovih njivah odlično uspeva vsako seme. Celotna naša suša na Vršičavp prizadela kakor prebivalce ostalih vasi.

Družina Vršičani se je v stoletjih narodnostno preobrazila in pomnožila. Ze za časa Avstro-Ogrske monarhije je bil Vršič pristo slovenska vas. Na volitvah so vedno zastopali slovensko stran, zelo aktivni so bili tudi v boju proti italijanskemu vplivu, ki ga je po teh krajih širila »Kredent«,

Pred drugo svetovno vojno je štel Vršič trinajst družin. Vse, razen Babiča, ki se je tja priženil, so se imenovale Vršičani.

Če razmisli Italije 1943. leta, ko so zapokale v naših krajih prve partizanske puške in se je val navdušenja in zmaganstva naglo širil od vasi do vasi, so tudi prebivalci Vršiča zažubili bližajočo se svobodo. Vsi moški so zgrabili za orožje in se uvrstili v partizanske enote, ki so se tedaj osvajale. Svoje juštvo v borbi proti okupatorju so precej dolgo plačali, saj so prispevali samo človeških žrtev šest družinskih očetov, da ne govorimo o materialni škodi, ki so jim jo povzročili SS oddelki.

Toda vse to jih ni potrolo! Vršičani danes ne jemljejo in se ne obračajo v preteklost s solzami v očeh. Vdove s ponosom pripovedujejo, kako hrabro so se njihovi možje borili, kako so se v njihovi vasi vrstile druga za drugo partizanske enote. Najbolj živo je ostal Vršičanom v spominu dogodek, ki se je pripetil v avgustu 1944. leta. V njihovi vasi je bila nekaj časa kamanda mesta Koper. Nekaj dni po umiku te enote je prišlo neoznačeno v vasi ponovi kakih sedemdeset SS-ovcev. Kakor podivjana drah so se spustili nad ljudi in na njihovo imovino. O tem dogodku

pripoveduje vdova ob tej priliki u-bitega terenca. Na njenem obrazu si mogel razbrati hrabrost in ponos. Svojemu pripovedovanju je na koncu dodala: »To je bilo brez dvoma delo kaknega izdajalca. V vsej okolici smo imeli le enega, to je bil neki Ernesto iz Popeter, bivši fašisti, ki se je skrival v Koprni in vohunil okrog naših ljudi. Teda po osvojitvi so ga naši došli v Trstu in je, seveda, dobi zaslužen kazeno.

»Nemci so prišli na tih in so nas dobili doma. Vrtili so v hiše in pretopali starce, žene in otroke. Nato no, nas vse namaj na trg sredi vasi pred mitraljeze in nam s smrtjo grozili.

»Medtem ko smo pred mitraljezom nepremično čakali na poslednji trenutek, je objel vas črni objak dima, ki je prihajal od domačij in planin in neprenehnega regljanja strojnih. Stali smo in čakali na smrt! To čakanje je bilo neskončno. Vsih izmed nas je želel, da bi usodni trenutek čimprej nastopil. Pogum nam je vili-vala misel na naše fahte in može, ki so se borili in uničevali fašistično zver. Vedeli smo, da se je sovražnik masševal na prizide, zato ker mu je naša vojska prizidejala hude udarce. Masševal se je nad neoboroženim prebivalstvom, ker je vedel, da smo bili streljeni z našo vojsko, da sta bila za njega vojska in ljudstvo enak in nič nam nevarni sovražnik. Stehneli izmed nas je tedaj žul, da je svoboda že blizu in da bo kmalu vse zadnjano človeštvo rešeno svojih okolič.

»Kakor v sanjari smo gledali sence fašistov, ki so divjali po vasi, gonili vprežno živino in nakladali na vozove vse, kar jim je doberga prišlo pod roko. Ko so popolnoma upostili našo vas in se umikali v koloni, so s seboj odpejali tudi 27 ljudi, od katerih so dva ubili, nekaj so jih peljali v nemška taborišča, otroke in starce so pa pustili nazaj.

Ob osvoboditvi so se nekateri močje vrnili iz Jugoslovanske armade. Vdove padlih partizanov Jožeta, Stefana in Ivana Vršičana pa so se za vzdrževanje svojih nedolentih otrok še krepkeje oprile dela. Kmalu so Vršičani ugotovili, da v vasi ni dovolj zemlje za preživljanje šestnajstih družin. Tako so se nekateri priključili ankažanski zadrugi, kjer je bilo pomankanje delovne sile. Na Vršiču je ostalo danes še šest družin od katerih so štiri vstopile v zadrugo »Marševca, dve premožnejši družini pa delata še na svojo roko.

Če Vršičane vprašamo, kako danes živijo, bomo dobili kakele odgovore: »Dobro! Naša zemlja dobro rodi, zato ker je ne zanemarjamo! Navedli nam bodo takoj, koliko so v zadrugi prideli vina, koliko žita in krompirja. Radi bodo tudi povedali, kako so pred vojno hlapčevali s truhobom za kruhom kot dminarji okrog premožnejših kmetov. Danes tega ni in Vršičani so dobro prepričani, da se tako stanje pri nas ne bo nikoli več vrnilo.

PRED USTANOVNIM ZBOROM Zveze kulturnih delavcev

V nedeljo bo v mali dvorani gledališča v Kopru ustanovni občni zbor Zveze kulturnih delavcev Istrskega okruga. Zveza, ki je zbrala vse kulturne delavce naših krajev, se je dolgo porajala in rojevala v načrtih posameznikov, ki so čutili potrebo po organiziranem delu tudi na vseh kulturnih področjih. Zanimanje zanjo je naraščalo iz dneva v dan in zdaj stojimo pred uredničtvijo želje mnogih naših kulturnih delavcev, ki delajo na znanstvenem, umetniškem in politično-ideološkem področju.

rambo miru v svetu in za obrambo življenjskih interesov vsega našega delovnega ljudstva, kakor tudi v razkrinkavanju vseh sovražnikov resničnega napredka.

Doslej je pri nas najglednejše delo Društvo zgodovinarjev, ki ima tri oddelke po narodnosti članov. Sestajajo se redno in proučujejo vsa vprašanja v njihovem delokrogu. Zgodovinski raziskovanje na našem ozemlju je posebno velike važnosti, ker so doslej razni zgodovinarji kaj radi potvarjali zgodovinska dejstva na račun slovanskega življa na tem ozemlju. Naši kraji so zelo bogati na zgodovinskem gradivu. Bogate stare knjižnice, nekatere imajo še nekaj prvotiskov, dalje samostanski in razni drugi arhivi, arheološka izkopavanja, muzejsko gradivo in drugo bo dala našim zgodovinarjem dovolj dela in možnosti, da preiščejo našo preteklost.

Vsa društva se ne delajo tako, kakor bi bilo treba. Obudili bo treba čimprej novinarsko društvo, dalje ustanoviti društvo likovnih umetnikov, zbrati naše glasbenice. Inženirji in tehniki imajo povsem svoje naloge, prav tako naši pedagogi. Vsa ta društva oziroma vsi ti naši ljudje, ki delajo na kakršnem koli kulturnem področju, bodo člani novo ustanovljene Zveze. Ti bodo tudi uresničevali naloge, ki smo jih v začetku nastili.

Na kratko smo omenili glavne naloge in področja dela članov Zveze. Delo samo bo pokazalo še nove naloge, kakor tudi bodo člani sami dali

še številne predloge in delali na tem, da jih uresničijo. Zveza je zrasla iz potrebe in zato smo prepričani, da bo delala in žela vse polno uspehov.

ZANIMIVOSTI PO SVETU

Operacija, ki je spremenila obtožence na kominformističnih procesih v avtomate. Ves svet se je spševal, kako so organizatorji nekaterih procesov v zadnjem času uspeli, da so se obtoženci oboževali in se oonašali kot avtomati, ki kakajokdaj bodo javni tožilec pritisnil na gumb. Danes imamo odgovor na to vprašanje. Leukotomija se imenuje operacija možganov, ki spreminja ljudi v mislece avtomate. Operacija je zelo enostavna, traja le dve minuti. Kirurg zabije nad očesom siljasti instrument v globino 7 cm v del možganov, ki so za čelno koso lobanje. Nato zavrti instrument in razvijejo neko možgansko tkivo. S tem uniči tisto središče možganov, kjer se snujajo impulzi in kjer človek presoja posledice svojih bodočih dejanj. To je takozvani »inhibični center«.

Po treh urah pacient lahko vstane. Mala oteklina — edina sled operacije izgine čez nekaj dni. njegova osebnost se strahno izpremeni. Razume je kot prej, toda postane avtomat. Je brez značilne življenjske normalnega človeka, ki vedno snuje načrte. Operiranje je brez vsake iniciative. Izgleda, kakor da je izgubilo življenje zanj vsak smisel. Lahko pa dela kakor popre.

Čez 200 let bo na svetu 9 milijard ljudi. Človeštvo se zelo hitro množi. V sredi 17. stoletja je bilo na zemlji 400 do 500 milijonov ljudi. Sto let pozneje je 700 milijonov. V začetku 19. stoletja je to število poračilo 1 milijardo, 1850. leta je bilo ljudi 1.150 milijonov, 1914. leta 1.800 milijonov, 1940. leta 2.150, danes pa jih je 2.400 milijonov. V tretje stoletje se je število ljudi počelo vrtilo. Leta 2000 bo 3.300 milijonov ljudi, čez 200 let pa že 9 milijard.

Leta 2000 bo Kitajska imela 800 milijonov ljudi. Zedinjene države, ki štejejo danes 151 milijonov prebivalcev, pa 300 milijonov. Seveda te številke upoštevajo današnji prirastek, ko umira vsako leto na milijone in milijone otrok, zlasti v Aziji, ker ne pozirajo modernih zdravil. Kako bo to število naraščalo, ko se bo umrljivost zmanjšala z uporabo modernih zdravil? In kje bodo našle te silne množice dovolj hrane? Na ti dve vprašanji zaenkrat se ni odgovorilo.

Originalno sirjenje kriščanske vere. Kitajski general Fen Yu Hsiang, ki se je v državljanski vojni stajal, Nekega dne — bilo je to pred revolucijo — se je zavedel, da mora svojo številno vojsko pokristijaniti. Ni pa hotel izgubljati svoje časa s to zadevo. Postrojil je svoje armade, ki je morala defilirati mimo njega. Sam pa je na belem konju z gumjasto cevjo v roki močil svoje vojake in oficirje, ki so korakali mimo njega in jih tako krstil. Tu pa tam je kaknega vojaka zpsil, tako da prav za prav ni bil kršten. Toda velika večšina je bila krščena. Izročilo pravi, da je ta krščanski general poveljil drugemu svojo prav tako krščansko armado v eno izmed bitk, ki so bile takrat med kitajskimi generali, dokler ni revolucija pometa z njimi, na dnevnem redu. In seveda je — zmagal.

Številno norcev narašča. Kot javlja mednarodni statistični urad, je bilo v Evropi leta 1850. en deševno bolan na 540 ljudi. Leta 1900 je bil en norce z na 300 oseb, leta 1950 pa je za eden in pol na sto oseb. To je vsakakor pomembna razločljivega medvojnege in povojnege časa.

V Zanadri Nemčiji je 254.000 nezakonskih otrok, katerih očetje so vojski okupacijskih armad. Ti nezakonski otroci, ki so rojeni iz razmerij med zavzetimi vojski in Nemkami, doslej zmanjajo vzdrževalnost od njihovih očetov. To je zelo težko socialno vprašanje za Nemčijo, zlasti zaradi tega, ker je velikanska večina teh otrok v strotiščnih, ker so jih matere premešale njihovi usodi. Nemška vlada je dovolila za njihovo vzdrževanje 120 milijonov mark. Okupacijske oblasti pa stole na starišcu, da jih ne brega, kaj robenjajo njihovi vojaki izven službe.

Poraba kruha se je v zadnjih 40 letih spreemnila. Prehrana ljudi se tudi v eni in isti deželi od časa do časa spreminja. Pred letom 1941 so največ kruha pojedli v Evropi Francuzi, in sicer je prišlo na vsakega Francuza 285 kg letno. Takoj za njimi so bili Nemci in Belgijci. Nemci so takrat pojedli 211 kg kruha po osebi. Svicarji 200, Rusi 173, Avstrijci 155 kg. Danes pa so na prvem mestu Belgijci z 280 kg, sledijo Nemci z 277 kg, Francuzi pa so šele na tretjem mestu z 274 kg kruha na leto,

NAŠE MORJE

Delfini so v našem morju nekaj navadnega

Delfin, kakor ga je vjel v našem morju fotograf

od ribitev žive delfine in jih spustili žive v morje nazaj. Delfini mi tega niso pozabili. Ljudje pozabijo dobroto, saj nevažujejo je plačilo sveta, delfini pa ne. Ko se je nekoč Krisonos vozil po morju, se je banka potopila, nenadoma so pridrevi od vseh strani delfini, ga vzeli na svoje hrbte in ga rešili. Tudi Plinij pripoveduje o nekem delfinu, ki je prišel vsako jutro na obalo, nato je prišel deček, zanjah delfina in ta ga je odnesel na drugi breg v solo, ga tam počkal, da se konfala sola in ga nato spet odnesel domov. Vse to je bilo v starih časih. Sta im je bil delfin sveta žival in ga niso lovili; če so ga dobili mrtvega, so njegovo mast mešali z vinom in to je bilo zdravilo proti vodenici; jeta proti povratni mrzlici, pepel delfinovih zob je bil prot zobobolu, pepel telesa pa so uporabljali proti kožnim izpuščajem in lisajem.

Delfin je izborn plavalec. Plava hitreje kot najhitrejši panik. Pred njim dve nogi sta srušenjeni v prednji plavuti. Če bi te plavuti razvezali bi dobili v njih iste kosti, kot v naši roki, okostje nog najdemo pa deloma v telesu, niso se razvile kot plavuti, ker jih ne rabi pa na se je koža zadaj podplajata in spremenila v hrbtno plavut. Usta so podaljšana v kljunast gobec. Uhlejev nima, kaj jim pa če, ima le notranje uho. Tudi zobe ima in še koliko.

Dva nova jugoslovanska dokumentarna filma o delu inozemskih mladinskih brigad

Jugoslovanska kinematografska podjetja so doslej izdelala dva dokumentarna filma, o bivanju inozemskih mladinskih brigad v Jugoslaviji, ki so skupno z Jugoslovansko mladno gradivo študentovskega naselja pri Zagrebu in nekateri druga velika javna dela v letih 1949 in 1950.

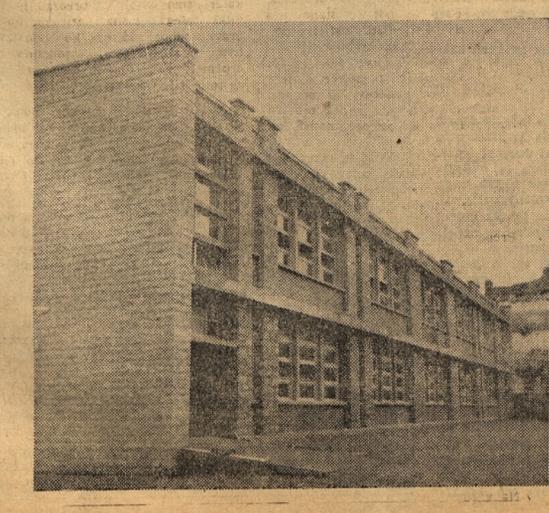
Dokumentarna filma, ki nosta naslova »Naša velika dela govorijo in« priče resničnosti, dokazujejo, kako so se številni inozemski mladinci ne glede na narodnost ali veroizpoved odzvali pozivu ljudske mladine Jugoslavije in prišli v to državo, da sponožajo način življenja in dela jugoslovanskih narodov v njihovi borbi za zgraditev socializma ter da se preprčajo o stvarnosti v tej državi.

SPOMINSKI DNEVI

- 10. marca 1805 umrl slovenski šolnik, jezikoslovec in prosvetitelj Blaž KUMERDEJ, Prizadeval si je da bi pridobil slovensčini in ljudski soili čim več ugodnosti. Sestavljal je obširni slovar slovenskega jezika, a ga ni dokončal.
- 1815 je bil v Chicagu I. kongres sevnoroemskih Jugoslovancev.
- Udeleženo se ga je 563 delegatov, ki so se izjavili za osvoboditev izpod Avstro-Ogrske in za združenje vseh Jugoslovancev.
- 11. marca 1844 rojen Torquato Tasso, italijanski pesnik. Njegovo glavno delo je ep »Osvoboditelj Jeruzalem«.
- 1918 se je sovjetska vlada preselila iz Petrograda v Moskvo, ki je od tedaj naprej središče sovjetske države.
- 12. marca 1910 umrl slovenski pesnik Anton MEDVED. Tadal je dva z »vika« »Prozjice«. Kot dramatik je pisal romantične zgodovinske tragedije v jambih, tako n. pr. petdijansko »Ivan Kraljevič«.
- 1917 v Rusiji februariska buržoazna demokracijska revolucija, ki je končala carsko samodržstvo.
- 13. marca 1848 na Dunaju izbruhnila takolomenovana »maršna revolucija«, ki se je Slovene pomembna v marsičem. Pomenila je Metternich in njegov absolutizem.
- 14. marca 1893 umri ustanovitelj znanstvenega komunizma in učitelj svetovnega proletariata Karl MARX. Njegova velika sveto no z odovinska zasluga je v tem, da je skupaj z Engelom z znanstvenoraznitalizma dokazal nezbežni zlom kapitalizma in njegov prehod v komunizem, kjer ne bo več izkoriščanja človeka po človeku.
- 15. marca 1824 rojen Branko RADIČEVIĆ, srbski pesnik. Opustil je mešanico cerkvenega in ruskega jezika, ki so jo dotlej rabili srbski pisci in je začel pisati v ljudskem srbskem jeziku.
- 1897 umri slovenski jezikoslovec in pesni Matija VALJAVEC — Kračmanov. Pesnil je, življev v slogu narodnih pesnikov, pr. »Pastirica«. Kot jezikoslovec se je ukvarjal največ z vprašanjem naglasa.
- 16. marca 1414 je bil na Grosvenorskem polju na Korškem zadržan stolicelec. Ustolicelec je bil vojvoda Ernest Zelenci.

Na istem mestu: prej jetnišnica - zdaj šola

Na temeljih stare zloglasne jetnišnice, ki jo marsikateri naš človek pozna iz dobe fašističnega nasilja in terorja je zraslo prvo krilo nove šole močnega stave, ki bo odslej sprejemala naš mladi naraščaj. Ta se bo odvijal v novi socialistične ljudi v duhu uravnavanja in enotnosti med Slovenci in Italijani. V soboto, 3. marca so slovenski odprli prvi paviljon slovenske italijanske osnovne šole v Kopru, ki ga vidite na sliki. Odprta nove šole so se udeležili poleg številne množice sloških otrok, učiteljev in drugih tudi predstavniki ljudske oblasti in VUJA. Zbranim je spregovoril predsednik OLO tov. Prijon Karlo in tajnica mestnega ljudskega odbora Elja Kožič

NAŠIM KMETOVALCEM

Saditi bi morali več kakijevih dreves

Ta sadna vrsta dobiva pri nas vedno več povpraševanje po rdečih in zeleno okusnih plodovih. Zelo važno je, da v naših krajih ne opazimo na njem nobenih škodljivcev in boleznih, kar daje brez dvoma pri sajenju kakija prednost pred ostalimi sadnimi drevesi. Uspesva samo v krajih, kjer raste tu- di smokva.

Kaki je poznat tudi pod imenom loti ali japonsko jabolko. Razširjen je ob vsem Sredozemlju, najbolj pa v Severni Afriki. Od enega, 20 let staroga drevesa, dobimo 200 do 300 kg plodov, kar je glede na donos ostalih sadnih plodov zelo dosti. Neko slabo lastnost pa je ima. Njegov sad traja največ dva meseca, vendar je povpraševanje po njem tolikšno, da ga kmalu ne najdemo več na trgu.

Kaki razmnožujemo tako, da zlahka kakij cepimo na podlago divjega kakija. Cepljenje je zelo muhasto. Včasih se prime samo 20 do 30 odstotkov cepilnih oces. To seveda povzroča, da so sadniki nekoliko dražje. Sadimo predvsem enoletne zlahne sadike.

Glede lege ni preveč zahteven. Najbolj mu prija vzhodna, jugovzhodna, zapadna ali jugozapadna lega. Ne sme pa biti izpostavljen premočni burji, ker ta rada polomi krake kakijev les. Smemo ga torej saditi le v bolj zavetnih krajih. Glede zemlje je skromen. Pretežke in preveč vlažne zemlje ne ljubi. Kljub temu pa zahteva precej vode in tudi je v dobro namakani zemlji. Seveda mu dobra zemlja nikakor ne škoduje. Kakij je podoben bruski. Če bočes dobijo velik pridelek, mu gnojilo, dobro okopavaj in neguj ter boš tako dobil stroške bogata povrnene.

Kadar delamo nov nasad, izkoplje- mo ali 60 do 100 cm globoke in 2 m široke jame, ali pa, kar je še boljše, celotno zemljišče prerogamo. Zemljišče moramo temeljito pognojiti. Ni odveč, če bomo dali na 1 ar 400 do 500 kg hlevskega gnoja (po 4 kg), 6 do 10 kg superfosfata in 3 do 5 kg apnenega dušika. Ne bi bilo tudi napako, če bi zemljišču dali nekaj kalija. Gnojila podkopljemo 20 cm globoko. Tako gnojenje nam kakij že v tretjem letu poplača s pridelekom.

Sadimo ga kakor drugo drevje. O tem smo že pisali v eni izmed prejšnjih števil našega časopisa. Nalaganje in bolane korenine obrežemo. Nadzemne dele pa obrežemo glede na

to, če hočemo imeti visoka ali nizka drevesa. V prvem primeru mu vzgojimo krono v višini 1,50 do 1,80 m, v drugem pa v višini 50 do 70 cm. Na korenine in med nje damo dobre zemlje, na vrh pa hlevski gnoj in vse skupaj temeljito zalijemo. Drevje sadimo v razdalji 6 do 8 m. Manjše razdalje niso priporočljive.

Najboljša oblika kroge kakija je naravna piramidna krona, pri kateri zlasti skrbimo za vrh, ki ga ponekod

sejaljenke ali korenjake. Po možnosti najdemo vedno sorte, ki se nahajajo v doletenem vinogradu, če pa to ni mogoče, posadimo korenjake, ki ga, ko se je dovolj okrepil, cepimo.

V starejših in manj starih vinogradih često najdemo prazna mesta, ker se je teta tankaj posušila. Sedaj je še čas, da tak prazna mesta v vinogradih izpolnimo.

Če vinograd še ni preveč star, da sejaljenke ali korenjake. Po možnosti najdemo vedno sorte, ki se nahajajo v doletenem vinogradu, če pa to ni mogoče, posadimo korenjake, ki ga, ko se je dovolj okrepil, cepimo.

bo se trajal vsaj 7 do 10 let, tedaj se izplača posaditi na prazna mesta trtne

Ob zelo ugodnem vremenu se je ponekod pšenica razbohotila. Obilno deževje je z druge strani zblilo že po naravi težko zemljo.

Pregosta setev obrabi le obje slame in ne da dosti zrnja. Posevke moramo zaradi tega razredčiti. Ne smemo se bati, da bomo z brananjem škodovali korenine rastlinam. Tako se namreč s počeka zli. V kratkem času pa bo njihova dobila drugično izgled. Rastline se bodo močno ukoreninile. Stabile bodo dobile večjo odpornost. Z druge strani bo z brananjem zrahljala zemlja, tako da bo do korenin prišel zrak, ki je nujno potreben rastlini za presnavljanje hranilnih snovi. Zrahljali bomo trdo skraj, ki se po vsakem dežju napravi na površini ter duši rastlino.

Ce je le mogoče, je zgodno pomladno brananje dobro opraviti z gnojenjem s hitro delujočimi dušičnimi gnojili. Na 1 ha površine zadostuje 60 - 70 kg žilnega solitra ali apnenega nitrata. Letos je obudno po manjkane teh gnojil in zato jih lahko nadomestimo z gnojilom.

Nasi kmetje so že spoznali korist brananja žitaric ter niso nikdar tega tako važnega opravila opustili. Z veseljem ugotavljamo, kako naši zadrugi in na območjih pri bivši železniški postaji že dni pridno branajo pšenico. Predočani smo, da bodo tudi ostali kmetje izvršili to delo.

Dr. J.

Poslednji čas je za brananje pšenice

Ob zelo ugodnem vremenu se je ponekod pšenica razbohotila. Obilno deževje je z druge strani zblilo že po naravi težko zemljo.

Pregosta setev obrabi le obje slame in ne da dosti zrnja. Posevke moramo zaradi tega razredčiti. Ne smemo se bati, da bomo z brananjem škodovali korenine rastlinam. Tako se namreč s počeka zli. V kratkem času pa bo njihova dobila drugično izgled. Rastline se bodo močno ukoreninile. Stabile bodo dobile večjo odpornost. Z druge strani bo z brananjem zrahljala zemlja, tako da bo do korenin prišel zrak, ki je nujno potreben rastlini za presnavljanje hranilnih snovi. Zrahljali bomo trdo skraj, ki se po vsakem dežju napravi na površini ter duši rastlino.

Ce je le mogoče, je zgodno pomladno brananje dobro opraviti z gnojenjem s hitro delujočimi dušičnimi gnojili. Na 1 ha površine zadostuje 60 - 70 kg žilnega solitra ali apnenega nitrata. Letos je obudno po manjkane teh gnojil in zato jih lahko nadomestimo z gnojilom.

Nasi kmetje so že spoznali korist brananja žitaric ter niso nikdar tega tako važnega opravila opustili. Z veseljem ugotavljamo, kako naši zadrugi in na območjih pri bivši železniški postaji že dni pridno branajo pšenico. Predočani smo, da bodo tudi ostali kmetje izvršili to delo.

Dr. J.

FIZKULTURA IN SPORT

Razširjajmo in utrjujmo STRELSKI SPORT

V našem okrožju je že lani uspešno delala organizacija strelskega sporta. Na raznih tekmovanjih so naši strelci dosegli tudi več uspeha. Vendar moramo poudariti, da organizacija strelskega sporta še ni zajela vse tiste člane, ki bi lahko veliko doprinesli k razširjenosti in okrepljenosti organizacije, saj prav v tej organizaciji bi si naša mladina lahko veliko pridobila bodisi pri fizičnem telesnem razvoju, kakor tudi strokovnem znanju. Obenem pa je strelski sport tudi zdravilo in koristno razvedriljo.

Do zdaj je vključenih v organizacijo strelskega sporta v koprskem okraju nad 800 članov, ki se uspešno pripravljajo na medmestne in medkrajne tekme, ki bodo že letos. Društva strelskega sporta obstajajo v Kopru, Skočjanu, Bertokih, Dekanah, Sv. Petru, Pobjeh, Čežarjih in pri Sv. Antonu. Najuspešnejše pa dela strelsko društvo Slovenske gimnazije v Kopru in v Kmetijski soli v Skočjanu. V teh društvih so že včlanjeni vsi mladinci, ki se v vmezo vadijo in pripravljajo na razne tekme. V drugih krajih so bila strelski sportna društva ustanovljena šele pred nedavnim.

Dodatno razumljivo je, da se ne morejo tako uspešno delovati. K temu naj pripomnimo, da se mladina na italijanskih solah in Kopru zelo zanima za strelski sport, čeprav še nima svojega društva. Tako je pred dnevi na vojaškem strelšču pri bivši postaji z zanimanjem vadilo okoli petdeset dijakov-mladincev, ki so sicer iz tujine, da bodo te dni posvečali vsi skrb za ustanovitev strelskega sportnega društva na svoji soli.

Dodati moramo še, da bi bilo dobro, če bi tudi v druge kraje oziramo vasi prodi ta sport in da bi se v strelska društva vključili vsi mladinci.

V tork se je začel Planiški teden

V tork je bila v Gozdu-Martuljku slovesna otvoritev tradicionalnih zmožnostnih tekmovanj »Planiškega tedna«, ki se bodo vršile od 7. do 10. tega meseca v Planici in bodo zajela vse smučarske discipline.

Planiški teden je začel minister Janez Vipotnik, za njim so govorili še predstavniki Avstrije, Švice in ZDA, čigar tekmovalci so že dospeli na kraj tekmovanja.

Smučarske prireditve Planiškega tedna vzbujajo veliko zanimanje po celnem svetu, saj se jih vsako leto udeležijo najboljši svetovni smučarji in skakalci. Med letošnjimi udeleženci prednjačijo Švicar Tschannen, Avstrijca Hans Nogles in Gusti Jamnig, Američana brata Tom in Bruce Mac Donald ter najboljši Jugoslovanci v Muletem, Poido in Finžgarju na čelu, med katerimi je slednji v Oberstdorfu postavil nov jugoslovanski rekord v skokih z daljavo 124 metrov.

Italijanska nogometna zveza je na svojem zadnjem sestanku dolocila Milan za mednarodno nogometno tekmo med državno reprezentancama Jugostavije in Italije, ki bo 6. maja.

Kolesarji nam bodo jutri nudili res lep pohod: štiri dni, kjer je S.S.D. Proleter iz Kopra organiziralo odprtovrstno cestno krožno kolesarsko dirko na cesti Koper, Smededa, Pustaja, Koper, Krog, ki ga bodo senjorji prevozili dvajsetkrat in junjorji desetkrat.

Istrski kolesarji bodo morali napeti vse svoje sile že se bodo hoteli uvrstiti med prvimi, kajti poleg tržačanov, bodo sodelovali tudi najboljši kolesarji iz Reke in Pule.

Start bo ob 14. uri izpred nove tržnice.

O B J A V E

RADIO jugoslovanske cone Trsta

PREGLED ODDAJ V TEDNU OD 9. III. 51. DO 15. III. 51.

Poročilo v slovensčini vsak dan ob 7.00, ob nedeljah ob 7.30, 13.00, 19.00 in 23.05.

Pregled lista v slovensčini vsak dan (razen nedelje) ob 14.45.

Jutrnja glasba vsak dan ob 6.30 in 7.15 ob nedeljah ob 7.00 in 7.45.

SOBOTA, 10. III. 51.

12.00 Operna glasba: 14.00 Igra veseli kvintet; 19.45 Samospevi parizskih skladateljev; 21.00 Veder so. betni večer (slov.).

NEDELJA: 11. III. 51.

8.30 Kmetijska ura (slov.); 10.00 Folklorna glasba raznih narodov; 10.15 Ob 4. obletnici obstoja Pomorskega tehnikuma v Piranu; 11.45 Glasba po željah (slov.); 13.30 Oddaja za pionirje: Kako so ljudje potovali skozi tisočletja (slov.).

13.40 Jezikovni pogovor (slov.); 17.30 Sportni pregled (slov.); 20.45 S tržaškega ozemlja (slov.); 22.00 Večerno branje: Janez Trdina (slov.).

ŠREDA: 14. III. 51.

13.45 Gospodarski pregled (slov.); 19.45 Vesele melodije; 21.00 Literarna oddaja: Ob 47. obletnici rojstva Srečka Kosovelja (slov.).

CETREK: 15. III. 51.

20.10 Pogovori o jeziku (slov.); 20.30 Pole komorni zbor iz Trsta p. v. U. balda Vrabea; 21.00 Obzornja: Vprašanje enotnosti Nemčije. (slov.);

Rojstva - smrti in proke

V mesecu februarju je bilo v Kopru rojenih 34 otrok, od teh dva mrtvorajena. Rodili so se: Bankovič Vilma, Bursič Klavdija, Glavina Nadja, Spek Ivan, Grižan Savina, Peruš Marija, Otavdović Branko, Petretič Giuliano, Galič Jelka, Težek Lica, Paulatič Marijo, Babič Julija, Apolinio Marija, Novak Lilijana, Bašec Silvana, Furjanč Venera, Vičič Daro, Sluga Dajla, Bizzanzi Mariella, Milič Ivan, Medoš Janko, Rusjan Ljubomir, Silihoj Omer, Makšič Ivan, Makšič Marjan, Kavrečič Zdenko, Seržan Marija, Cupin Franka, Jugovac Stelija,

Cesar, zasiran lipe še zmerom nekoliko nevsheen, pravi: »Pojdi pa vzemi konja, katera hočeš. Saj vem, da le širokostiš. Kda bom jaz papez v Rimu? Kakrat kadar boš ti zmogel velikana. Če misliš, primi ga, pa mu odstriži glavo, ako si za kaj, da bo imela moja država mir pred njim, ti pa veliko čast in slavo za njim!«

Krpan je bil malo srdit, pa vendar zelo pogoltno in reče: »Kaj se tiče Brdavsca, to ni jarača. Kakor bi kdo z grma zapodil vrabca, ki se boji vsakega opekna in kuma. Koliko junakov pa imate, da bi si upali nadej? Zapomnite si, cesarost, kar sem obljubil, bom stori, čeprav od stori popokajo vsi obrekovalci, ki me raztrajo pri vs. Da bi le vsi ljudje vselej držali se svojih besedi tako, kakor se mišljim, kaj, ako me Bog ne udari, pa bi nihče ne vedel, kaj se pravi lica na zemlji! Toda svet je hudoben (ter ne pomislil, da je velik, človek majhen. Zdal je po polje, greva, da konja izbereva. Nočem takega, da bi pod mojo tezo pred velikom početjem na vse štiri noge, vam v sramoto, menj v sramoto. Dunajčanje bi se smejali, vi pa rekli: poglejte ga, še konja mi je izpridil!«

Cesar je kar obsteljel, poslušaje modrost Martinovih usi, in potem gre z njim. Ko prideva v konjak, vpraša: »Po čem bodes pa konja poznal, lešti dober ali ne?«

Krpan odgovori: »Po tem, da se mi ne bo dal za rep čez prag potegniti!«

Cesar pravi: »Le skusi! Ali daravno si, prekanjeni tat, storiš mi dovolj sramote pred cesarico, svarim te, varuj se, da te kateri ne ubije; konj so iskri!«

Martin Krpan tak izvleče prvega in zadnjega in vse druge čez prag; se celo tiska, ki ga je sam cesar jahal samo dvakrat v letu, namreč: o veliki noči pa o svetem telesu; to se je menda cesarju posebno pod nos pokladil. Potem reče Krpan: »Tukaj ga imate za moje sedlo!«

Cesar odgovori čemerem: »Če niso ti zate, se moras peš bojevati. Ti nisi pravičnik! Človeki vem, da ga nimam v cesarstvu takega, da bi si ti, zagovodnik, ne izveleki!«

»T je na že praznati pravi Krpan. »Jaz imam doma koblico, katere ne izveče noben vaših junakov, stavim svojo glavo, če ni drugače; da ne poreko Dunajčanje z Brdavscom vred, da lažem.«

»Pa ni tista, vpraša cesar, »ki si z njo pital po snegu?«

»Tista, tista! zavrne on.

Cesar pa se razhudi, rekoč: »Zdaj pa že vidim, da si bebec ali pa mene delaš bebec! Varuj se me, Krpane! Moja roka je dolga.« (Se nacačuje).

KAKO bomo izpopolnili prazna mesta v vinogradu

V starejših in manj starih vinogradih često najdemo prazna mesta, ker se je teta tankaj posušila. Sedaj je še čas, da tak prazna mesta v vinogradih izpolnimo.

Če vinograd še ni preveč star, da sejaljenke ali korenjake. Po možnosti najdemo vedno sorte, ki se nahajajo v doletenem vinogradu, če pa to ni mogoče, posadimo korenjake, ki ga, ko se je dovolj okrepil, cepimo.

bo se trajal vsaj 7 do 10 let, tedaj se izplača posaditi na prazna mesta trtne

sejaljenke ali korenjake. Po možnosti najdemo vedno sorte, ki se nahajajo v doletenem vinogradu, če pa to ni mogoče, posadimo korenjake, ki ga, ko se je dovolj okrepil, cepimo.

V starejših in manj starih vinogradih često najdemo prazna mesta, ker se je teta tankaj posušila. Sedaj je še čas, da tak prazna mesta v vinogradih izpolnimo.

Če vinograd še ni preveč star, da sejaljenke ali korenjake. Po možnosti najdemo vedno sorte, ki se nahajajo v doletenem vinogradu, če pa to ni mogoče, posadimo korenjake, ki ga, ko se je dovolj okrepil, cepimo.

V starejših in manj starih vinogradih često najdemo prazna mesta, ker se je teta tankaj posušila. Sedaj je še čas, da tak prazna mesta v vinogradih izpolnimo.

Če vinograd še ni preveč star, da sejaljenke ali korenjake. Po možnosti najdemo vedno sorte, ki se nahajajo v doletenem vinogradu, če pa to ni mogoče, posadimo korenjake, ki ga, ko se je dovolj okrepil, cepimo.

V starejših in manj starih vinogradih često najdemo prazna mesta, ker se je teta tankaj posušila. Sedaj je še čas, da tak prazna mesta v vinogradih izpolnimo.

Če vinograd še ni preveč star, da sejaljenke ali korenjake. Po možnosti najdemo vedno sorte, ki se nahajajo v doletenem vinogradu, če pa to ni mogoče, posadimo korenjake, ki ga, ko se je dovolj okrepil, cepimo.

ZA SAEH in POSAEH

— Ali veš razliko med ameriškim bombardiranjem in ruskim birokratskim socializmom?

— Razlika je v tem: Če te zajame ruski birokratski socializem, tedaj prav lahko postaneš živi mrtvec (v Sibiriji), če te pa zajame ameriško bombardiranje in se lahko skrjesh ter bombardiranje srečno prežaneš, si še vedno lahko živ in zdrav.

— Kje Rusi najbolj »bratsko pomagajo?«

— V amehanih družbah.

— Kje Rusi »bratsko pomagajo?«

— V incidentih na jugoslovanskih mejah...

— Kako Rusi izvajajo marksizem in leninizem?

— Po metodi hitlerjeve knjige »Mein Kampf!«

— Stranka: »Dober dan, prosim ali bi lahko govorili s poverjenikom?«

— Stranka: »Gladno!«

— Stranka: »Ali lahko počakam tukaj?«

— Stranka: »Lahko!«

— Stranka: »Čaka in čaka; če dobro ur pride poverjenik, stranka gre k poverjeniku in mu predloži nek proročilo.«

— Poverjenik prečita in reče: »Za to zadevo morate iti na naš oddelek za prošnje pri tožbah. (Uradišnik): »Pokažite stranki, kje je ta oddelek!«

— Uradišnik (govode stranko k oknu): »Veste kje, to je... greste po tej ulici, potem zavlejte na levo, potem na desno, potem greste ravno naprej, zopet levo in pri drugem oglu zopet desno, potem pridete na križišče... tam pa zopet nekoga vprašajte...«

— Stranka: »Kdaj se je zmešilo pred očmi, oddele neveljovo godrnjanje!«

— Uradišnik: »Prvo te pusti čakati potem pa... rad bi se norčeval iz tebe...«

— Rečel bi, da cel ta postopek močno diši po ruskem birokratizmu!«

— »Zakaj pa imaš od vseh igrašč najrajši trobentno?«

— »Zato ker mi nosa vedno da dinar, kadar zafrobim, da bi nehale!«

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Kaj je siba? — Siba je veljica, ki se razraze včasih v kazen in pokoro. Drugim jo bolj privoščimo kakor sebi. O, ko bi le vedno bili tako nesrečni!

Kaj je Milica? — Lepozavestno žensko ime, toda zločinem zelo zoporno. Torej: okusi so različni!

KMET IN SODNIK

Pasel je kmet sodnikovo kravo ter imel tudi svojo kravo, ki se je pasla skupaj z gospodovo. Dogodi se, da se pobeže sodnikova krava s kmetovo, in kmetova krava ubode sodnikovo do smrti. Tedaj kmet brž teče k sodniku: »Častiti gospod, vaša krava je umorila mojo kravo!«

— »A kdo je kriv, neumnik! Ali jo je kdo naganjal?«

— Nihče je ni, same so se sprile, »kaj češ dalje, živinčetu ni sodbe!«

Tedaj kmet reče: »A čujte li, gospostodnik, moja krava je umorila vašo kravo!«

— »A ali Čakaj, da po gledam v zakon (stavo)?«

— »Gledam v zakon (stavo)?«

— »Gledam v zakon (stavo)?«

— »Gledam v zakon (stavo)?«

— »Gledam v zakon (stavo)?«

— »Gledam v zakon (stavo)?«

— »Gledam v zakon (stavo)?«

— »Gledam v zakon (stavo)?«

— »Gledam v zakon (stavo)?«

— »Gledam v zakon (stavo)?«

— »Gledam v zakon (stavo)?«

— »Gledam v zakon (stavo)?«

ZA NAŠE PIONIRJE

Oton Zupančič Ciciban poslušal očelovo ur

Očka, pa kaj je v tej zlati igrački? Kaj to nabija malhalno ves čas? — Ciciban, ves, to so drobni kovački, božji kovački, da kujejo čas.

Kujejo dneve in tedne in leta, s klavdevi naglami kujejo čas, vsemu, kar koli pod soncem se kreta, k rojstvu in k smrti zvokljajo ves čas.

Tik-tak! na delo, v skrbi nas budijo, poča nam merijo, spremljajo nas, vsakemu svojo poljo melodijo, srceč odloveskim skrivnostem ukaz.

Očka, povej mi: ti božji kovači... ali bi siljal njih pesem in jaz? — Simko le skloni uho k tej igrački, čul boš, kako se ti kuje tvoj čas.

Čudno prečudno! Res pojejo meni! Ciciban, Ciciban? glisim ves čas, drobno kot piščice na veji zeleni: Ciciban, tebi zlat kujejo čas!

PAVLIHA IN VOZNIK

Pavliha je korčali preko poja. Na potu sreča voznika, kateri je zmerom konje tepej in priganjal, da so vedno teki. Voznik vpraša Pavliho: »Morem li do noči dospeti v mesto?«

Pavliha odgovori: »Lahko, če boste polagoma vozili!«

Voznik si misli: »Na, ta je pa res pravi tepec!« ter še huje pretepa u bogo živino.

K večeru se je Pavliha prav ted zopet vpraša domov, kar najde se sreda pota znanega voznika v veliki zadregi.

V hudem diru sta konja zadela z vozom ob nek pricestni kamen in kolo se je stlo. Ker daleč okrog ni bilo kovača, je bil voznik prisiljen prenočiti pod milim nebom.

»Ali vam nisem dejal, vse nasmehe Pavliha, kako hočete privoziti v mesto, da vozite polagoma?«

VOLK in pastirji

Pastirji so jančka zaklali, spekli in jedli. Prisel je mimo volk — in videl jih pri tako dobri južini, je dejal: »No, koliko hrupa in vpitja, ako bi bil jaz to storil!«

Nekateri ljudje radi pozabijo, da vsakemu ni vse dovoljeno.

UGANKA ŠL. I.

Večjo ladjo, ki je zasidrana ob obali, morajo od zunaj preplekati. Zato imajo obsežen ves lestvice, katerih zadnja stopnica (klina) stoji točno do vodne gladine. Stopnice (klini) na lestvicah pa so oddaljene druga od druge po 28 cm. — Sedaj pa pozor! Zaradi plime se voda dviga vsako ura za 15 cm. Vprašanje: Koliko stopnic (klinov) bo voda pokrila v 6 urah, to je do tedaj, ko voda doseže svojo najvišjo točko?